

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2018/36069387448561156

**MOŽNOSTI OPTIMALIZÁCIE ZÁKLADU DANE
Z PRÍJMOV SZČO**

Diplomová práca

2018

Bc. Filip Zemko

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2018/36069387448561156

**MOŽNOSTI OPTIMALIZÁCIE ZÁKLADU DANE
Z PRÍJMOV SZČO**

Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo

Študijný odbor: Financie, bankovníctvo a investovanie

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD.

Bratislava 2018

Bc. Filip Zemko

Pod'akovanie

Týmto by som chcel poďakovať vedúcej mojej diplomovej práce Ing. Marcele Rabatinovej, PhD. za cenné rady, odborné vedenie, pripomienky pri písaní diplomovej práce a vedomosti, ktoré mi odovzdala ako výborná pedagogička.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:.....

.....

(podpis študenta)

ABSTRAKT

ZEMKO, Filip: *Možnosti optimalizácie základu dane z príjmov SZČO*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Marcela Rabatinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, počet strán: 54

Cieľom záverečnej práce je získať reálny prehľad o systéme zdaňovania SZČO v podmienkach SR a načrtnúť možnosti optimalizácie daňového základu SZČO spolu s praktickou aplikáciou vybraných postupov a riešení, vedúcich k odvedeniu nevyhnutnej (minimálnej) výšky dane z príjmov. Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje 6 grafov a 15 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná teoretickým východiskám a rozboru súčasných možností optimalizácie doma a v zahraničí. V ďalšej časti sa charakterizuje primárny cieľ práce, parciálne ciele a použité metódy v diplomovej práci. Záverečná kapitola sa zaoberá praktickou aplikáciou vybraných optimalizačných možností na pozorované subjekty a návrhom ďalších optimalizačných riešení. Výsledkom riešenia danej problematiky je odhad efektivity optimalizácie u vybraných subjektov a návrh opatrení pre nadchádzajúce obdobie.

Kľúčové slová: daň z príjmov, SZČO, optimalizácia, základ dane

ABSTRACT

ZEMKO, Filip: *The possibilities of optimizing the income tax base of self-employed person.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor of the thesis: Ing. Marcela Rabatinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, number of pages: 54

The main aim of the thesis is to gain a practical overview of the system of taxation of self-employed person in the Slovak Republic and to indicate the possibilities of optimizing the income tax base of self-employed person, along with practical application of selected methods and solutions leading to levy of inevitable (minimal) amount of income tax. The thesis is divided into four chapters. It contains 6 graphs and 15 tables. The first chapter is dedicated to theoretical bases and analysis of the present possibilities of optimization at home and abroad. In the next part the main aim as well as the partial aims and the used methods are characterised. The final chapter focuses on a practical application of selected possibilities of optimization on observed subjects and on suggestion of other optimizing solutions. The result of the thesis is to estimate the effectiveness of optimization for selected entities and to propose measures for the upcoming period.

Keywords: income tax, self-employed person, optimization, tax base

Úvod.....	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	11
1.1 Vymedzenie SZČO v domácej legislatíve	11
1.2 Vymedzenie SZČO v zahraničí.....	14
1.3 Výkon SZČ v SR a v ČR.....	15
1.3.1 Výkon SZČ v SR.....	15
1.3.2 Výkon SZČ v ČR	18
1.4 Najdôležitejšie oblasti optimalizácie základu dane SZČO	19
1.4.1 Výber účtovníctva	19
1.4.2 Nezdaniiteľné časti základu dane a daňový bonus	23
1.4.3 Povinné príspevky na sociálne a zdravotné poistenie	27
1.4.4 Umorovanie daňovej straty	29
1.4.5 Spôsob uplatňovania daňových výdavkov	30
1.4.6 Možnosti optimalizácie v ČR.....	32
2 Cieľ práce	35
3 Metodika práce a metódy skúmania	36
3.1 Charakteristika objektu skúmania	36
3.2 Pracovné postupy, spôsob získavanie údajov a ich zdroje.....	36
3.3 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov	37
4 Výsledky práce a diskusia	38
4.1 Úvodná analýza vybraných SZČO.....	38
4.1.1 Úvodná charakteristika subjektu A	38
4.1.2 Úvodná charakteristika subjektu B.....	41
4.2 Možnosti optimalizácie pre vybrané SZČO	44
4.2.1 Optimalizácia základu dane subjektu A	44

4.2.2	Optimalizácia základu dane subjektu B	49
4.3	Zhodnotenie využitia možností optimalizácie a odporúčania	53
4.3.1	Možnosti optimalizácie a odporúčania pre subjekt A	53
4.3.2	Možnosti optimalizácie a odporúčania pre subjekt B	56
4.3.3	Výber optimálnej právnej formy pre výkon činnosti	58
4.4	Optimalizačné špecifiká v zdaňovacích obdobiach 2017 a 2018.....	59
	Záver	61
	Zoznam použitej literatúry	63

Zoznam použitých tabuliek

Tabuľka 1: Výpočet NČZDD a jej výška v rokoch 2014 - 2018.....	24
Tabuľka 2: Výpočet NČZDM v období rokov 2014 - 2018.....	25
Tabuľka 3: Výška daňového bonusu v rokoch 2016, 2017 a 2018.....	26
Tabuľka 4: Minimálna výška hrubého zdaniteľného príjmu SZČO povinnej platiť príspevky na sociálne poistenie	28
Tabuľka 5: Subjekt A - základné údaje z daňového priznania za rok 2016 a z daňového priznania za rok 2017.....	39
Tabuľka 6: Členenie výdavkov subjektu A	40
Tabuľka 7: Subjekt B - základné údaje z daňového priznania za rok 2016 a z daňového priznania za rok 2017.....	42
Tabuľka 8: Členenie výdavkov subjektu B	43
Tabuľka 9: Demonštratívny výpočet NČZDD subjektu A v rokoch 2016 a 2017	45
Tabuľka 10: Demonštratívny výpočet hypotetickej výšky paušálnych výdavkov subjektu A	47
Tabuľka 11: Demonštratívny výpočet NČZD subjektu B v rokoch 2016 a 2017	49
Tabuľka 12: Demonštratívny výpočet nároku na Daňový bonus subjektu B.....	50
Tabuľka 13: Demonštratívny výpočet hypotetickej výšky paušálnych výdavkov subjektu B	52
Tabuľka 14: Vyhodnotenie využitia vybraných optimalizačných možností subjektom A..	54
Tabuľka 15: Vyhodnotenie využitia vybraných optimalizačných možností subjektom B..	56

Zoznam použitých grafov

Graf 1: Počet fyzických osôb – podnikateľov a podskupiny - živnostníkov na Slovensku v priebehu rokov 2001 - 2016.....	16
Graf 2: Porovnanie počtu fyzických osôb - podnikateľov a počtu spoločností s ručením obmedzeným v období 2005 - 2016	17
Graf 3: Vývoj počtu FO - podnikateľov v ČR v období 2005 - 2016.....	18
Graf 4: Medziročný rast počtu podnikajúcich FO v ČR a v SR období 2006 - 2016.....	19
Graf 5: Porovnanie paušálnych a preukázateľných výdavkov subjektu A v rokoch 2016 a 2017	48

Graf 6: Porovnanie paušálnych a preukázateľných výdavkov subjektu B v rokoch 2016 a 2017	52
--	----

Úvod

Podnikateľské prostredie je vo všeobecnosti zložené z rôznych foriem výkonu činnosti, s odlišnými charakteristickými črtami, pravidlami pre fungovanie, zákonnými podmienkami a vlastnosťami každej z foriem. Ktorýkoľvek druh činnosti, či už ide o činnosť fyzickej alebo právnickej osoby, má špecifické podmienky vykonávania predmetu svojej činnosti a z nich vyplývajúce výhody a nevýhody, pravidlom však je, že akýkoľvek výkon podnikateľskej aktivity sa zakladá na činnosti fyzickej osoby a tá je pôvodcom rozvoja základných, ale aj komplexnejších foriem podnikania.

Jednou z foriem pre výkon podnikateľskej činnosti je samostatná zárobková činnosť, predstavujúca alternatívny prostriedok príjmovej aktivity jednotlivca popri výkone závislej činnosti. Je dôležitou zložkou hospodárstva štátu, či už v domácej ekonomike alebo v zahraničí, a dôležitosť ziskava najmä na základe počtu jednotlivcov, ktorí túto činnosť vykonávajú, dostupnosti a jednoduchého začiatku aktivity. Práve uvedené činitele umožňujú rozvoj podnikateľského prostredia na úrovni jednotlivcov ako základného piliera ekonomiky a podnikania s dynamickým charakterom. Hoci z hľadiska makroekonomických indikátorov nepredstavuje výkon samostatnej zárobkovej činnosti porovnateľne dôležitú súčasť ekonomiky ako výkon činnosti viacerých národných a nadnárodných spoločností, je dôležité myslieť najmä na rozmanitosť a s tým súvisiace zdravé konkurenčné prostredie, ktoré sú spoločnou charakteristikou činnosti jednotlivcov a podnikania fyzických osôb prostredníctvom samostatnej zárobkovej činnosti. Špecifikom aktivity jednotlivca je, okrem iného, aj súbor zákonných podmienok a povinností vzťahujúcich sa na takúto činnosť, keďže v nich vnímame črty pravidiel vzťahujúcich sa na výkon zamestnania, zároveň je však mnoho z nich zhodných s podmienkami platnými pre obchodné spoločnosti. Práve uvádzané prepojenie medzi dvomi odlišnými formami príjmovovo motivovanej aktivity je zdrojom špecifik aj v oblasti problematiky daňového a odvodového zaťaženia subjektov – samostatne zárobkovo činných osôb.

Rôzne druhy daní a povinnosť prispievať na sociálne a zdravotné zabezpečenie sú primárnou formou príspevku činného jednotlivca na fungovanie verejných záležitostí a zabezpečenia základných povinností štátu v oblasti hospodárskej, no najmä sociálnej politiky. Problematiku zaťaženia daňami a odvodmi je pre účely sledovania celkového zaťaženia samostatne zárobkovo činných osôb preto možné skúmať súhrnne a vnímať ako jednotný priestor pre optimalizáciu. Optimalizáciou rozumieme najmä zníženie celkového

zaťaženia subjektov v sledovaných oblastiach dane z príjmov a odvodov na sociálne a zdravotné poistenie, keďže vzájomným prepojením spoločne vplývajú na priebeh a výkon podnikateľskej činnosti jednotlivca.

Predmetom prvej kapitoly záverečnej práce je, vzhľadom na uvedené, analýza stavu problematiky v domácom prostredí s dôrazom na vymedzenie najdôležitejších a najuniverzálnejších prostriedkov optimalizácie, ktoré predstavujú primárne možnosti zníženia daňového základu pre väčšinu samostatne zárobkovo činných osôb. Pre objektívne zhodnotenie dostupných možností porovnávame podmienky vychádzajúce z domácej legislatívy s podmienkami v Českej republike, ktorá, vzhľadom na geografickú blízkosť, spoločnú históriu a mnoho podobných legislatívnych prvkov, je ideálnym prostredím pre komparáciu podnikateľského prostredia a jeho podmienok na úrovni činnosti fyzických osôb. Súčasťou tejto kapitoly je aj uvedenie základných definícií a prvkov následnej analýzy z teoretického hľadiska tak, aby praktická analýza, ktorá je nosnou súčasťou záverečnej práce, z nich mohla čerpať a zhodnotiť využitie teoretických východísk a navrhovaných optimalizačných možností v reálnych prípadoch pozorovaných subjektov. Prínosom praktickej časti záverečnej práce je zhodnotenie doterajšieho využitia optimalizačných možností v hodnotených zdaňovacích obdobiach rokov 2016 a 2017, komparácia skutočného využitia optimalizačných prvkov s ideálnym stavom využitia dostupných možností a návrh dodatočných opatrení pre zvýšenie efektu optimalizácie s ohľadom na zmeny účinné, ako aj a pripravované v nadchádzajúcich zdaňovacích obdobiach. Okrem návrhu optimalizačných riešení pre konkrétne skúmané subjekty v praktickej časti prinášame aj náhľad do širšieho spektra optimalizačných nástrojov vychádzajúcich zo záverov analýzy, ktoré poukážu na alternatívne možnosti pri zmene charakteristík vykonávanej činnosti a načrtnú možný vývoj v oblasti optimalizácie základu dane a daňovej povinnosti v najbližších obdobiach pri využití rôznych inštrumentov optimalizácie vychádzajúcich z aktuálnej legislatívy a daňovej politiky štátu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Výkon samostatnej zárobkovej činnosti predstavuje najčastejšiu alternatívu príjmu k výkonu závislej činnosti a to rovnako v domácich podmienkach ako aj v zahraničí. Vo všeobecnosti ide o určitý druh podnikania fyzickej osoby, pričom však v podmienkach legislatív jednotlivých štátov a ekonomických oblastí sa definície líšia. Pre potreby diplomovej práce sme vybrali niekoľko smerodajných pohľadov a definícií vyplývajúcich zo slovenskej legislatívy a noriem Európskej únie, ktoré v nej nie sú priamo implementované.

1.1 Vymedzenie SZČO v domácej legislatíve

V oblasti domácej legislatívy sme sa zamerali na zákony, ktoré definujú samostatnú zárobkovú činnosť, ako aj jej subjekt z rôznych pohľadov vplyvom odlišných potrieb zákona. Použitým základným právnym rámcom sú uvedené zákony:

- Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších zákonov,
- Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších zákonov,
- Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších zákonov,
- Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní v znení neskorších zákonov a
- Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník v znení neskorších zákonov.

Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov (ďalej len „Zákon o dani z príjmov“) sa vo svojom predmete zaoberá príjmami z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti¹ a zahŕňa ich do základu dane, avšak nedefinuje, čo podnikanie a samostatná zárobková činnosť ako také sú a kto je samostatne zárobkovo činná osoba (ďalej len „SZČO“).

Definície SZČO nachádzame v iných zákonoch, primárnymi sú najmä Zákon č. 461/2003 o sociálnom poistení (ďalej len „Zákon o sociálnom poistení“) a Zákon č. 580/2004 o zdravotnom poistení (ďalej len „Zákon o zdravotnom poistení“). Podľa Zákona o sociálnom poistení, SZČO „je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov“ a v rozhodujúcom období „dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2. a 3.“² tohto zákona. Týmito príjmami sa myslí najmä „dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti“ a je to aj „príjem, ktorý nepodlieha dani z príjmov preto, že tak

¹ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 3 ods.1 písm. b)

² Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení § 5

ustanovujú predpisy a medzinárodné zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia“. Patria sem aj „príjmy zo zárobkovej činnosti, ktoré nepodliehajú dani z príjmov, ak na fyzickú osobu, ktorá túto činnosť vykonáva, sa v právnych vzťahoch sociálneho poistenia uplatňujú predpisy Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu alebo sa uplatňuje medzinárodná zmluva.“³ Z dôvodu zamerania záverečnej práce sa však ďalej budeme zaoberať len príjmami z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktoré podliehajú dani z príjmov.

Obchodný zákonník definuje jednu z aktivít, spadajúcich pod predmet dane z príjmov a teda podnikanie, ktoré predstavuje „sústavná činnosť, vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.“⁴ Upresňuje aj použitý pojem podnikateľ, a to ako osobu zapísanú v obchodnom registri, prípadne osobu podnikajúcu na základe živnostenského alebo iného oprávnenia podľa osobitných predpisov a osobu, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu s podmienkou zápisu v evidencii⁵. Napriek rôznorodosti aktivít, ktoré môže SZČO vykonávať a odlišnosti podmienok, ktoré je pre ich výkon potrebné splniť, môžeme definovať niekoľko špecifických znakov, ktoré sú totožné. Medzi tieto znaky patrí dosiahnutie vekovej hranice 18 rokov, výkon činnosti vo vlastnom mene, podnikateľské a iné riziká znášané samostatne, zápis alebo evidenciu v určitom druhu registra a snaha dosiahnuť zisk.

Výkonom živnosti, ktorá tvorí jednu z aktivít v rámci podnikania, sa zaoberá Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní (ďalej len „Živnostenský zákon“). Obsahuje základnú definíciu živnosti, zhodnú s vyššie uvedenou definíciou podnikania a ďalej negatívne vymedzuje činnosti, ktoré živnosťou nie sú a predstavujú podnikanie podľa osobitných predpisov.⁶

Príjmy spadajúce pod predmet dane, ktorými sa budeme ďalej zaoberať, sú aktívne príjmy a sú taxatívne vymedzené v Zákone o dani z príjmov v § 6 ods. 1 a 2. Prvou zložkou sú príjmy z podnikania, pričom ide o

- „príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,
- príjmy zo živnosti,

³ Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení § 3 ods. 1 písm. b), ods. 2 a 3

⁴ Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník, § 2 ods. 1

⁵ Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník, § 2 ods. 2

⁶ Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní, § 2 a § 3

- príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov (súkromní lekári, veterinári, audítori, daňoví poradcovia, notári atď.) a
- príjmy spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti a komplementárov komanditnej spoločnosti.“⁷

Príjmami z inej samostatnej zárobkovej činnosti, pričom nepatria medzi príjmy definované týmto zákonom ako príjmy zo závislej činnosti, rozumieme „príjmy

- z vytvorenia diela a z podania umeleckého výkonu a z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych diel a iných diel na vlastné náklady a z vytvorenia alebo zhotovenia iného predmetu duševného vlastníctva a z použitia iného predmetu duševného vlastníctva alebo z postúpenia práv k predmetu duševného vlastníctva,
- z činností, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním,
- znalcov a tlmočníkov za činnosť podľa osobitného predpisu
- z činností sprostredkovateľov, ktoré nie sú živnosťou a
- príjmy z činnosti športovca alebo športového odborníka vrátane príjmov na základe zmluvy o sponzorstve v športe.“⁸

Vymenované druhy činností, ktoré zákon chápe ako predmet dane z príjmov, sa zaraďujú pod aktívne príjmy a z tohto dôvodu má daňovník určité optimalizačné možnosti, ktoré budú definované ďalej.

Zákon samostatne uvádza aj ďalšie druhy zdrojov príjmu, ktoré definuje ako príjmy z podnikania a inej SZČ:

- „príjem z akéhokoľvek nakladania s obchodným majetkom,
- úroky z peňažných prostriedkov na bežných účtoch, ktoré sa používajú v súvislosti s dosahovaním príjmov z podnikania a z inej SZČ,
- príjem z predaja podniku alebo jeho časti na základe zmluvy o predaji podniku a
- výška odpusteného dlhu alebo jeho časti u dlžníka, ktorá súvisí a je dôsledkom nakladania s jeho obchodným majetkom.“⁹

⁷ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 6 ods. 1

⁸ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 6 ods. 2

⁹ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 6 ods. 5

Uvedené typy príjmov nepatria pod hlavnú činnosť SZČO, sú príjmom súvisiacim s výkonom SZČ a predstavujú dodatočné zdroje daňového subjektu, ktoré sa popri hlavnej činnosti subjektu vyskytujú nepravidelne, vstupujú však do základu dane z príjmov.

1.2 Vymedzenie SZČO v zahraničí

Pre správne vymedzenie rozoberanej problematiky je potrebné definovať najdôležitejšie pojmy nielen v oblasti domácej legislatívy, ale rovnako tak aj v širšom poňatí. Pre zdaňovanie príjmov vo všeobecnosti je dôležitá nielen slovenská, ale taktiež nadnárodná právna úprava a smerovanie v oblasti zdaňovania SZČO na medzinárodnej úrovni. Pre potreby záverečnej práce sa zameriame najmä na oblasť Európskej únie a štátov OECD¹⁰, pričom sa pozrieme na medzinárodne aplikovateľné dokumenty, vykazovanie a medzištátne dohody v oblasti zdaňovania.

Medzinárodne využiteľné definície sú potrebné najmä pre oblasť porovnávania štátov v rámci spoločenstva, keďže musia byť aplikovateľné celoplošne a predstavovať rovnaké alebo podobné pojmy v rôznych štátoch a v ich vnímaní danej veci. Eurostat vo svojom oficiálnom glosári uvádza SZČO ako osobu, ktorá je samostatným vlastníkom alebo spoluvlastníkom určitej formy podniku, ktorý nemá formu obchodnej spoločnosti¹¹. Uvedený pojem dáva dôraz najmä na vzťah činnosti SZČO a výkonu činnosti podobnej obchodným spoločnostiam, pričom SZČO predstavuje jednu z najjednoduchších foriem podnikania ako podnik jednotlivca.

Modelová daňová zmluva o príjmoch a majetku, vytvorená pre štáty OECD, je základným dokumentom, z ktorého pri tvorbe nadnárodnej daňovej politiky vychádza mnoho štátov a tvorí vzorový dokument pre výsledné zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Z tohto dôvodu je rovnako dôležitým dokumentom aj pri príjmoch SZČO a ich zdaňovaní za predpokladu zdrojov príjmov vo viacerých štátoch, resp. pri nárokovateľnosti zdanenia týchto príjmov vo viacerých štátoch. V oblasti SZČO a jej činnosti však nenachádzame priame definície týchto pojmov. Jedným z dôvodov je spôsob konštrukcie modelovej zmluvy, pretože články sú radené a zamerané na druh príjmu, nie na ich pôvod či príjemcu, okrem rozlíšenia rezidencie príjemcu. V článku 3, *Všeobecné pojmy*, nachádzame základnú definíciu pre podnikateľskú činnosť, podľa ktorej „zahŕňa

¹⁰ Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj

¹¹ Glossary: Self-employed [online]. In: *eurostat : Statistics Explained*. [cit. 2.10.2017]. ISSN 2443-8219.

vykonávanie profesijných služieb a iných činností nezávislého charakteru“¹². Práve táto definícia v minulosti odkazovala najmä na už neexistujúci článok 14, *Nezávislé povolania*, ktorý bol zo zmluvy odstránený. Hoci jedným z najčastejšie uvádzaných dôvodov bolo nejednoznačné delenie činností medzi články 7 a 14¹³ a ich vzájomné protirečenie, podľa de Korta chýbala najmä jednoznačná definícia konceptu nezávislých povolání¹⁴. V súčasnosti sa v oblasti zdaňovania primárnych príjmov SZČO využíva vyššie spomínaný článok 7, *Zisky podniku*, ktorý po odstránení článku 14 zahŕňa všetky aktivity podniku, ktorý podľa základného pojmu predstavuje „akúkoľvek podnikateľskú činnosť“¹⁵, pod ktorým chápeme aj činnosti SZČO.

Okrem oblasti zdaňovania príjmov na medzinárodnej úrovni je ďalšou dôležitou oblasťou sociálne zabezpečenie vzhľadom na voľný pohyb osôb v oblasti štátov EÚ. Základným dokumentom v tejto oblasti je Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. V prvom článku nachádzame vymedzenie činnosti SZČO, ktorá „znamená každú činnosť alebo rovnocennú situáciu, ktorá sa za takú považuje na účely právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia členského štátu, v ktorom takáto činnosť alebo rovnocenná situácia existuje“¹⁶. Inými slovami, nariadenie nedefinuje činnosť SZČO ako takú, ale využíva lokálne definície tejto činnosti v jednotlivých členských štátoch EÚ. Nariadenie definíciu ustanovuje takto z dôvodu, že pri výkone SZČO s medzinárodným prvkom podlieha daná osoba vždy iba jednému systému sociálneho zabezpečenia a preto sa riadi jeho pravidlami počas doby krytia.

1.3 Výkon SZČ v SR a v ČR

1.3.1 Výkon SZČ v SR

Výkon SZČ predstavuje jednu z najbežnejších a najčastejších foriem podnikania jednotlivca na Slovensku. V priebehu rokov bol systém zdanenia a poistenia osôb

¹² Finančná správa SR. Článok 3 : Všeobecné pojmy [online]. In: *Vybrané časti modelovej daňovej zmluvy o príjmoch a majetku*. Banská Bystrica, 2010, s. 8. [cit. 12.10.2017].

¹³ OECD. Issues in International Taxation : Issues related to Article 14 of the OECD Model Tax Convention [online]. In: *Taxation*. Paris : OECD Publications Service, 2000, No. 7. s. 7. [cit. 12.10.2017] ISBN 92-64-17643-8.

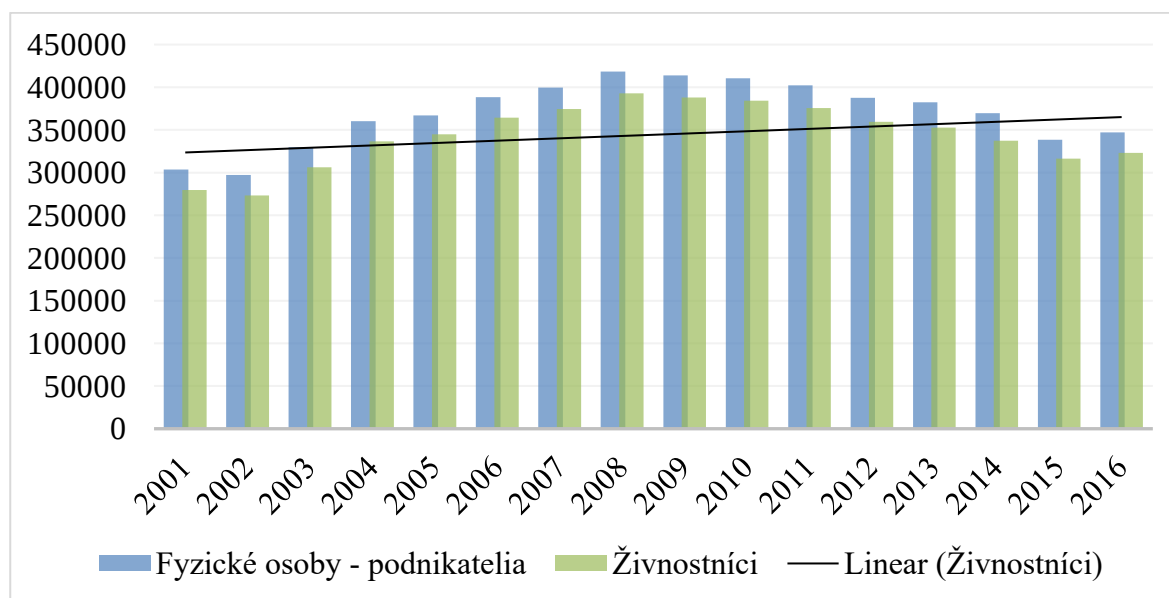
¹⁴ DE KORT, J. W. J. Why Article 14 (Independent Personal Services) was Deleted from the OESO Model Tax Convention [online]. In: *Intertax*. Kluwer Law International, 2001, roč. 29, č. 3, s. 72-76 [cit. 12.10.2017]. ISSN 0165-2826.

¹⁵ Finančná správa SR. Článok 3 : Všeobecné pojmy [online]. In: *Vybrané časti modelovej daňovej zmluvy o príjmoch a majetku*. Banská Bystrica, 2010, s. 8. [cit. 12.10.2017].

¹⁶ Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a rady 883/2004 z 29. Apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. [online]. In *Úradný vestník Európskej únie*. 2004. s. 75. [cit. 25.10.2017].

vykonávajúcich SZČ zmenený a aktualizovaný viacerými novelami zákonov a ovplyvnený implementáciou sekundárneho práva vychádzajúceho z ustanovení EÚ. V nasledujúcom grafe si môžeme pozrieť vývoj počtu samozamestnaných osôb na Slovensku v priebehu predchádzajúcich pätnástich rokov.

Graf 1: Počet fyzických osôb – podnikateľov a podnikupiny - živnostníkov na Slovensku v priebehu rokov 2001 - 2016¹⁷¹⁸

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov štatistického úradu SR

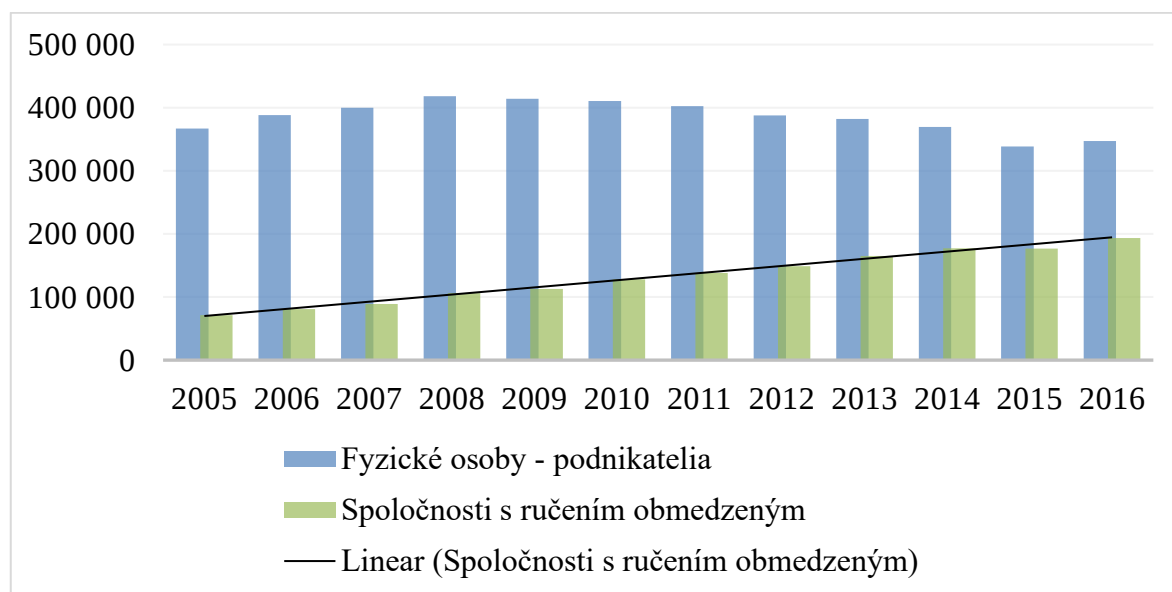
Graf zobrazuje vývoj celkového počtu FO – podnikateľov spolu s najpočetnejšou právnou formou podnikania fyzických osôb, čiže živnostníkov. Ako si môžeme všimnúť na uvedenom grafe, na začiatku sledovaného obdobia pozorujeme pozitívny vývoj – nárast počtu FO – podnikateľov, pričom tento jav dosahuje maximum v roku 2008. Neskôr, po roku 2008, má vývoj negatívny charakter a trend medziročného rastu počtu podnikateľov znovu nastáva až v roku 2016, čím sa dostáva približne na úroveň z obdobia vstupu Slovenska do EÚ v roku 2004. Nanesením trendovej spojnice si však môžeme všimnúť, že napriek nepriaznivému vývoju v medziročných sledovaných obdobiach je počet fyzických osôb – podnikateľov rastúci z dlhodobého hľadiska. Negatívny vývoj so začiatkom v roku 2009 si môžeme vysvetliť najmä vplyvom hospodárskej krízy, ktorá mala demotivačný efekt a v určitých prípadoch predstavovala likvidačný faktor podnikania. Podnikajúce FO, ako najmenšie podnikateľské jednotky, sú najviac ohrozené výkyvom v podnikateľskom

¹⁷ Štatistický úrad SR. Fyzické osoby – podnikatelia podľa právnych foriem (2001-2014). [online].

¹⁸ Štatistický úrad SR. Fyzické osoby – podnikatelia v RO podľa právnych noriem. [online].

prostredí a vplyvom neočakávaných zmien. Navyše, dostupnosť externých zdrojov financovania, potrebných pri náprave dôsledkov krízy, je nízka a tým v uvedenom období bol sťažený výkon podnikateľskej činnosti a motivácia pre vstup do podnikania v tejto forme bola nízka.¹⁹

Graf 2: Porovnanie počtu fyzických osôb - podnikateľov a počtu spoločností s ručením obmedzeným v období 2005 - 2016

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Štatistického úradu SR

Alternatívnou možnosťou pre podnikanie jednotlivca je aj založenie spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej bude jediným spoločníkom samotný podnikateľ, zákon však takúto možnosť limituje. „Podľa § 105a ods. 1 Obchodného zákonníka spoločnosť s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom inej spoločnosti. Fyzická osoba môže byť jediným spoločníkom najviac v troch spoločnostiach.“²⁰ Uvedený graf nám ukazuje vývoj v období rokov 2005 až 2016 v počte fyzických osôb podnikateľov, v porovnaní s obchodnými podnikmi vo forme spoločnosti s ručením obmedzeným.

¹⁹ KOVÁČOVÁ, Ľubica. Dopady krízy na malé a stredné podnikanie. [online]. In: *Transfer inovácií : Internetový časopis o inováciách v priemysle*. Košice : TU v Košiciach, 2009, roč. 14, č. 2. s. 216. [cit. 27.10.2017]. ISSN 1337-7094.

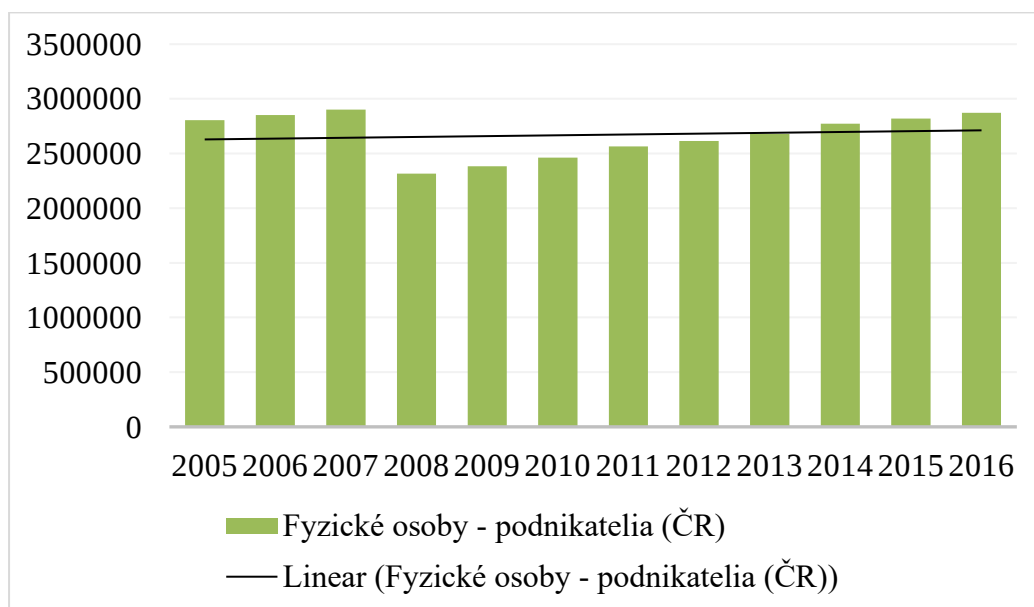
²⁰ BENČÍK, Patrik. Zákon povoľuje maximálne 3 jednoosobové eseročky. [online]. In: *Právna poradňa*. [cit. 27.10.2017].

1.3.2 Výkon SZČ v ČR

Česká republika tvorila spoločný štát so Slovenskom až do roku 1993, čo mimo iného obnášalo aj jednotnú daňovú sústavu. Po rozpade spoločnej republiky si každý štát vytvoril a postupne upravoval vlastnú daňovú sústavu na základe vnútorných štátnych potrieb a vlastnej hospodárskej politiky. Pri porovnaní oboch sústav nachádzame určité rozdiely, ale aj mnoho spoločných znakov, čo predstavuje pozostatok z pôvodnej spoločnej sústavy a rovnako aj určité aspekty, ktoré sú výsledkom harmonizačného postupu v rámci EÚ a implementácie požiadaviek európskych nariadení a smerníc.

Výkon SZČ a príjmy z takýchto činností sú v podmienkach ČR definované podobne ako v SR v zákone o dani z príjmov²¹ a v zákone o dôchodkovom poistení²², ktorý predstavuje čiastkový ekvivalent k Zákonu o sociálnom poistení v SR, pričom definície sa v základných parametroch neodlišujú. Je preto možné porovnávať výkon SZČ v podmienkach oboch štátov a hodnotiť vývoj v priebehu rokov.

Graf 3: Vývoj počtu FO - podnikateľov v ČR v období 2005 - 2016

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Ministerstva průmyslu a obchodu ČR²³

Na grafe č. 3 je možné vidieť vývoj počtu registrovaných samostatne podnikajúcich FO v ČR v období rokov 2005 až 2016 na základe vydaných živnostenských oprávnení za

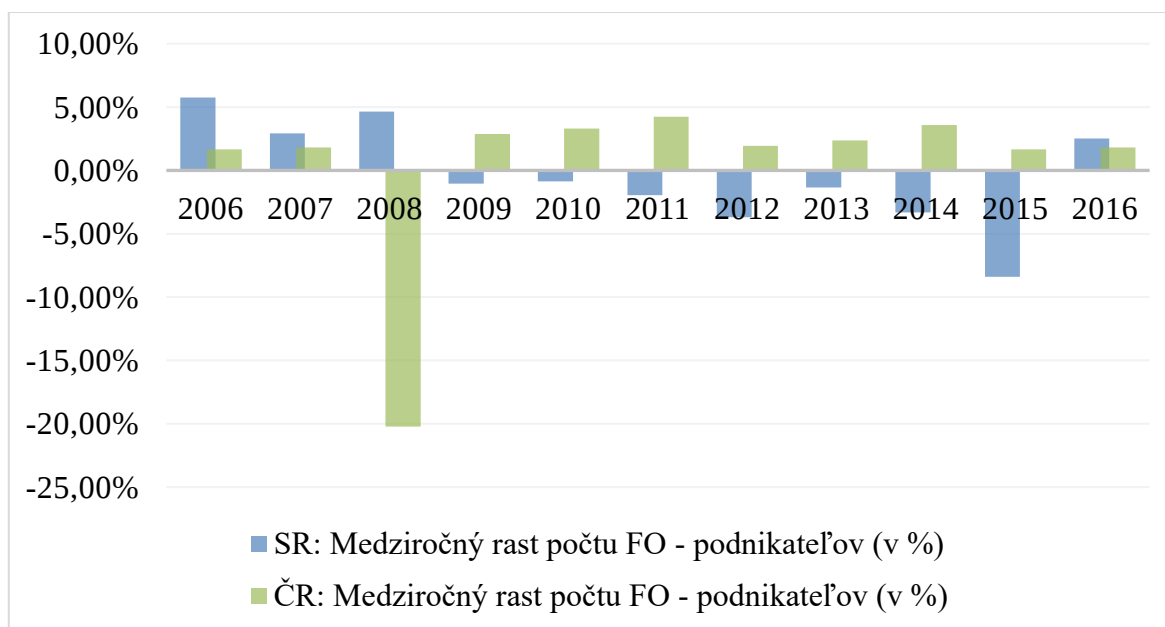
²¹ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu

²² Zákon č. 155/1995 sb. o důchodovém pojištění

²³ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Roční přehled podnikatelů a živností. [online].

jednotlivé roky. V období po spoločnom vstupe do EÚ so SR pozorujeme kontinuálny rast počtu podnikajúcich FO, avšak v krízovom období nastal prepád rovnako v počte živnostenských oprávnení pre FO a aj pre PO. Predkrízová úroveň je dosiahnutá až v súčasnosti, pričom podobný vývoj je pozorovateľný aj v SR. Keďže počet obyvateľov v hodnotených krajinách je odlišný, nie je možné ich porovnanie v absolútnych hodnotách a preto zhodnotíme medziročný rast oboch krajín.

Graf 4: Medziročný rast počtu podnikajúcich FO v ČR a v SR období 2006 - 2016

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Štatistického úradu SR a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR

Graf č. 4 nám poskytuje porovnanie komparáciu vývoja počtu podnikateľských subjektov – FO v porovnávaných krajinách, v ČR a v SR. Je možné vidieť už uvádzaný výrazný pokles v ČR v krízovom období, avšak následne je nahradený každoročným rastom až do približne 4,5 % ročne. V SR nepozorujeme také výrazné výkyvy, no na rozdiel od ČR je možné sledovať záporný vývoj počtu podnikajúcich FO v pokrízových rokoch a pozitívny nárast nastáva až v období roku 2016.

1.4 Najdôležitejšie oblasti optimalizácie základu dane SZČO

1.4.1 Výber účtovníctva

Pri hodnotení vhodných metód a spôsobov optimalizácie, ktorými je v rozsahu právnych predpisov umožnené zníženie základu dane či samotnej daňovej povinnosti

SZČO, je potrebné v prvom rade zhodnotiť samotný výpočet základu dane a daňovej povinnosti takéhoto daňovníka. Pre fyzické osoby podnikajúce alebo vykonávajúce inú SZČ je základom vhodný výber účtovníctva, resp. daňovej evidencie. Vo všeobecnosti medzi možnosťami daňovníka zaradíme evidenciu prostredníctvom jednoduchého účtovníctva, podvojného účtovníctva alebo vedenie daňovej evidencie.

Spôsob výberu účtovnej sústavy upravuje Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (ďalej len „Zákon o účtovníctve“) a určuje, že subjekt, v chápaní ako účtovná jednotka, je povinný viesť evidenciu v sústave podvojného účtovníctva, ak nie je týmto zákonom zaradený medzi subjekty, ktorým je umožnené účtovať v sústave jednoduchého účtovníctva²⁴. Takýmto subjektom môže byť najmä podnikateľ, ktorý nie je zapísaný v obchodnom registri²⁵ a fyzická osoba podnikajúca alebo vykonávajúca inú SZČ, preukazujúca svoje výdavky²⁶. V prípade, ak daňový subjekt spĺňa tieto charakteristiky, môže si podľa zákona vybrať sústavu, v ktorej bude účtovať. Vo všeobecnosti môžeme teda uviesť, že SZČO je oprávnená vybrať si účtovnú sústavu a po uplynutí účtovného obdobia ju zmeniť. Tento výber by mal zohľadňovať najmä odvetvie podnikania a typ činnosti, výšku výdavkov, časový aspekt príjmov a výdavkov a dodatočné náklady, ktoré by subjektu mohli vzniknúť vzhľadom na možnú potrebu poradenstva alebo služieb účtovníka.

1.4.1.1 Jednoduché účtovníctvo

Pri výpočte základu dane, podľa Zákona o dani z príjmov, sa „u daňovníka účtujúceho v sústave jednoduchého účtovníctva vychádza z rozdielu medzi príjmami a výdavkami.“²⁷ Pri účtovaní jednotlivých účtovných prípadov sa uplatňuje hotovostný princíp, čo znamená, že účtovná jednotka do účtovníctva zahŕňa iba výdavky, ktoré už zaplatila, úhrady, ktoré vykonala a rovnako príjmy, ktoré obdržala. Moment úhrady teda predstavuje veľmi jednoduchý nástroj vplývajúci na celkový výsledok rozdielu príjmov a výdavkov ako zdroja pre výpočet daňovej povinnosti. „Ovplyvňovanie daňových výdavkov a príjmov ich zaplatením alebo nezaplatením v zdaňovacom období je najjednoduchší spôsob optimalizácie daňového základu v jednoduchom účtovníctve.“²⁸ Oproti podvojnému účtovníctvu má daňový subjekt možnosť presunúť moment úhrady do

²⁴ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, § 9 ods. 1

²⁵ Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník § 37

²⁶ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, § 9 ods. 2

²⁷ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 17 ods. 1 písm. a)

²⁸ KOLLÁROVÁ, Zuzana. Vyberte si správny spôsob účtovania. To je pri optimalizácii dane základ. [online]. In: *Trend.sk*. News and Media Holding, 2013. [cit. 7.11.2017].

iného účtovného obdobia, čím ovplyvní aj základ dane za zdaňovacie obdobie. Predpokladom tejto možnosti je absencia akruálneho princípu, na rozdiel od podvojného účtovníctva.

1.4.1.2 Podvojný účtovníctvo

Osoby, ktoré sú povinné účtovať v sústave podvojného účtovníctva, zákon taxatívne nevymedzuje. Určuje, že v tejto sústave sú povinné účtovať všetky účtovné jednotky, ak nespĺňajú podmienky pre výber jednoduchého účtovníctva.²⁹ Uvádza taktiež, že sú povinné prejsť do tejto sústavy, ak prestanú uvádzané podmienky spĺňať. Základ dane sa vyčísluje vychádzajúc z výsledku hospodárenia za zdaňovacie obdobie, s prihliadnutím na možnosť uznania výdavkov z daňového hľadiska. V porovnaní s jednoduchým účtovníctvom sa na úhradu pri jednotlivých nákladoch a výnosoch pri účtovaní neprihliada a základným princípom je tzv. akruálny princíp, podľa ktorého sa pri účtovaní zohľadňuje vecná a časová príslušnosť jednotlivých účtovných prípadov a transakcií k účtovnému obdobiu. „Za príslušné zdaňovacie (účtovné) obdobie je daňovník účtujúci v sústave podvojného účtovníctva povinný vyčísliť výsledok hospodárenia pred zdanením, ktorým je rozdiel výnosov účtovaných na účtoch účtovnej triedy 6 – Výnosy a nákladov účtovaných na účtoch účtovnej triedy 5 – Náklady okrem účtov 591 – Splatná daň z príjmov, 592 – Odložená daň z príjmov a 595 – Dodatočné odvody dane z príjmov.“³⁰ Ak má daňový subjekt možnosť výberu účtovnej sústavy, podvojný účtovníctvo predstavuje výhodnejšiu voľbu najmä kvôli spôsobu účtovania, keďže sa účtuje o nákladoch a výnosoch bez podmienky ich úhrady daňovníkom alebo jeho dlžníkmi. Tento dôvod predstavuje výhodu najmä pri pohľade na náklady, keďže, s výnimkou tých, ktoré sú limitované úhradou, sa vo všeobecnosti neprihliada na skutočnosť, či už prebehlo peňažné vyrovnanie. Týmto spôsobom si daňovník, v súlade so Zákom o dani z príjmov, môže znížiť základ dane o položky, ktoré eviduje v účtovníctve ako náklad, ktorý ešte neuhradil, tento postup je však novelami zákona stále viac potláčaný.

²⁹ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, § 9 ods. 1

³⁰ BRNOVÁ, Miroslava, VIDOVÁ, Michaela. Zákon o dani z príjmov s komentárom. In: *Poradca*. Žilina : Poradca, 2017, roč. 22. č. 6-7, s.161. ISSN 1335-1583

Pri výbere účtovnej sústavy je potrebné zvážiť nielen výhody vyplývajúce z princípov uplatňovaných pri účtovaní v tom-ktorom systéme, ale aj administratívnu náročnosť a komplexnosť, ktorú podvojný účtovníctvo zahŕňa³¹.

1.4.1.3 Daňová evidencia

V prípade, ak daňový subjekt nie je povinný a nechce viesť účtovníctvo, pre účely dane z príjmov je povinný viesť tzv. daňovú evidenciu. V novele Zákona o dani z príjmov z roku 2014 sa liberalizovali podmienky pre jej využívanie a týmto krokom sa stala oveľa dostupnejšou formou evidencie, najmä pre malých podnikateľov s minimálnym počtom zamestnancov³². Daňová evidencia predstavuje alternatívnu formu uchovávania informácií potrebných pre výpočet základu dane daňovníka v porovnaní s účtovnými sústavami. Na rozdiel od situácie, v ktorej by viedol účtovníctvo, nie je subjekt účtovnou jednotkou a preto nepodlieha Zákonu o účtovníctve a nemôže byť z jeho pohľadu kontrolovaný. Ak sa subjekt rozhodne pre vedenie daňovej evidencie, musí v nej pokračovať počas celého zdaňovacieho obdobia a rovnako nie je možné začať využívať daňovú evidenciu až v priebehu zdaňovacieho obdobia.

V prípade, ak daňovník v priebehu zdaňovacieho obdobia využíva metódu aplikácie výdavkov percentom z celkového príjmu z činnosti, je povinný viesť daňovú evidenciu o:

- „príjmoch v časovom slede v členení potrebnom na zistenie základu dane (čiastkového základu dane) vrátane prijatých dokladov, ktoré spĺňajú náležitosti účtovných dokladov,
- daňových výdavkoch v časovom slede v členení potrebnom na zistenie základu dane (čiastkového základu dane) vrátane vydaných dokladov, ktoré spĺňajú náležitosti účtovných dokladov,
- hmotnom majetku a nehmotnom majetku zaradenom do obchodného majetku,
- zásobách a pohľadávkach“³³.

Ak sa rozhodne uplatňovať preukázateľné výdavky, musí navyše viesť evidenciu aj o záväzkoch³⁴.

³¹ SENEŠI, Norbert. Podvojný účtovníctvo. [online]. In: *Podnikajte.sk*. 2016. [cit. 3.11.2017].

³² KOLLÁROVÁ, Zuzana. Vyberte si správny spôsob účtovania. To je pri optimalizácii dane základ. [online]. In: *Trend.sk*. News and Media Holding, 2013. [cit. 7.11.2017.]

³³ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 6 ods. 11 písm. a) až d)

Ako zákon uvádza v podmienkach stanovených pre vedenie daňovej evidencie, daňovník je povinný evidovať a uchovávať doklady spĺňajúce všetky náležitosti účtovných dokladov³⁵. Záznamy v evidencii a príslušné doklady je daňovník povinný uchovávať počas celej doby, v ktorej mu môže daňový úrad vyrubiť daň³⁶, pričom takáto doba vo všeobecnosti nepresahuje desať rokov po skončení zdaňovacieho obdobia.³⁷

Vedenie daňovej evidencie predstavuje výhodu, keďže ako taká je spôsobom vedenia podobná jednoduchému účtovníctvu, subjekt navyše stráca povinnosti so zostavovaním účtovnej závierky či vedením účtovných kníh podľa Zákona o účtovníctve. Je preto výhodnou voľbou najmä pre začínajúce SZČO, keďže eliminuje výdavky spojené so správnym vedením účtovníctva, nestanovuje formu evidovania a je vyhovujúca najmä pre osoby s nízkym počtom uchovávaných dokladov a transakcií. Vďaka novele zákona je evidencia využiteľná mnohými subjektmi, keďže od roku 2014 ju nepodmieňuje výška obratu ani počet zamestnancov a umožňuje využiť pri výpočte základu dane rovnako preukázateľné ako aj percentuálne výdavky.

1.4.2 Nezdaniateľné časti základu dane a daňový bonus

Jednou z najuniverzálnejších možností optimalizácie a legálneho zníženia vyčísleného základu dane sú nezdaniateľné časti. Nárok na ich využitie má veľké množstvo daňovníkov po splnení základných podmienok. Ich hlavnou charakteristikou je zohľadnenie výšky základu dane a pri niektorých aj rodinná situácia zdaňovanej osoby. Rodinný stav zohľadňuje aj ďalšia z možností, daňový bonus, ktorý však znižuje samotnú daňovú povinnosť.

1.4.2.1 Nezdaniateľná časť základu dane na daňovníka

Vznik nároku na nezdaniateľnú časť základu dane na daňovníka (ďalej len „NČZDD“) zákon priznáva všetkým daňovníkom, či už ide o rezidentov alebo nerezidentov SR. Jedinými obmedzeniami je poberanie určitej formy dôchodku a jej aplikácia na zníženie čiastkového základu dane vypočítaného iba z tzv. aktívnych príjmov daňovníka³⁸. Vzhľadom na zameranie záverečnej práce, túto charakteristiku spĺňajú príjmy dosiahnuté z podnikania a z výkonu inej SZČ, prípadne aj z príjmu zo zamestnania, ak

³⁴ Finančná správa SR. Daňová evidencia. [online]. [cit. 10.12.2017].

³⁵ Pozri Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, § 10

³⁶ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 6 ods. 12

³⁷ Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 69

³⁸ Finančná správa SR. Nezdaniateľná časť základu dane na daňovníka v roku 2017. [online]. [cit. 10.12.2017].

tvoria časť príjmov daňovníka. Výška nezdaniteľnej časti, ktorú daňovník môže odpočítať od základu dane, je nepriamo úmerná výške základu dane. Vplyv na jej celkovú výšku z ročného hľadiska má aj stanovenie sumy platného životného minima, s ktorou priamo úmerne rastie.³⁹

Celkovú výšku uplatniteľnej NČZDD, vzhľadom na výšku základu dane daňovníka a vplyv medziročnej zmeny výšky platného životného minima vypočítame nasledovne:

Tabuľka 1: Výpočet NČZDD a jej výška v rokoch 2014 - 2018

Zákonom definované	ZD alebo ČZD z aktívnych príjmov	Výpočet	Výška NČZDD v rokoch 2014 - 2017 (v €)	Výška NČZDD v roku 2018 (v €)
§ 11 ods. 1 písm. a)	$ZD \leq 100$ -násobok PŽM	$NČZDD = 19,2 \cdot PŽM$	3803,33	3830,02
§ 11 ods. 1 písm. b)	$ZD > 100$ -násobok PŽM	$NČZDD = 44,2 \cdot PŽM - (ZD : 4)$	3803,33 a nižšia	3830,02 a nižšia
§ 11 ods. 1 písm. b)	$ZD > 176,8$ -násobok PŽM	$NČZDD = 44,2 \cdot PŽM - (ZD : 4)$	0	0

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákona o dani z príjmov

Ako môžeme vidieť v tabuľke č. 1, NČZDD bola z dôvodu stálej výšky životného minima nemenná v priebehu rokov 2014 až 2017 a mení sa až pre nasledujúce zdaňovacie obdobie. Z limitov, uvedených v tabuľke, ďalej vyplýva, že NČZDD si môžu uplatniť v plnej výške osoby s nižším základom dane a po dosiahnutí určitej výšky základu dane nárok nezaniká, ale výška NČZDD je rovná nule. Na rozdiel od osôb s príjmom zo závislej činnosti si osoby s príjmami z podnikania a inej SZČ uplatnia nárok na NČZDD až na konci zdaňovacieho obdobia prostredníctvom daňového priznania.⁴⁰

1.4.2.2 Nezdaniteľná časť základu dane daňovníka na manželku (manžela)

Druhý typ nezdaniteľnej časti základu dane je určený daňovým rezidentom Slovenska s výnimkou nerezidentov, ktorých 90 % a viac príjmov pochádza zo zdroja na území SR. Nárok na nezdaniteľnú časť základu dane daňovníka na manželku alebo manžela (ďalej len „NČZDM“) má daňovník na začiatku každého kalendárneho mesiaca, v ktorom jeho manželka (manžel) splní zákonom stanovené podmienky:

³⁹ Finančná správa SR. Nezdaniteľná Zmena životného minima ovplyvní aj dane. [online]. [cit. 10.12.2017].

⁴⁰ BRNOVÁ, Miroslava, VIDOVÁ, Michaela. Zákon o dani z príjmov s komentárom. In: *Poradca*. Žilina : Poradca, 2017, roč. 22, č. 6-7, s. 106. ISSN 1335-1583

- „v príslušnom zdaňovacom období sa starala o vyživované maloleté dieťa žijúce s daňovníkom v domácnosti, alebo
- v príslušnom zdaňovacom období poberala peňažný príspevok na opatrovanie podľa Zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, alebo
- bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie, alebo
- sa považuje za občana so zdravotným postihnutím, alebo
- sa považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím.“⁴¹

Výpočet NČZDM je, podobne ako výpočet NČZDD, ovplyvnený výškou základu dane daňovníka a výškou platného životného minima. Ďalším faktorom je aj existencia a výška príjmu manželky (manžela)^{42 43}. Vzhľadom na uvedené sa počíta nasledovne:

Tabuľka 2: Výpočet NČZDM v období rokov 2014 - 2018

Zákonom definované	ZD alebo ČZD z aktívnych príjmov	Vlastný príjem manželky	Výpočet	Výška NČZDD v rokoch 2014 - 2017 (v €)	Výška NČZDD v roku 2018 (v €)
§ 11 ods. 3 písm. a) 1.	$ZD \leq 176,8 \cdot \text{násobok PŽM}$	0	$NČZDM = 19,2 \cdot \text{PŽM}$	3803,33	3830,02
§ 11 ods. 3 písm. a) 2.	$ZD \leq 176,8 \cdot \text{násobok PŽM}$	$VP \leq 19,2 \cdot \text{PŽM}$	$NČZDM = 19,2 \cdot \text{PŽM} - VP$	nižšia ako 3803,33	nižšia ako 3830,02
§ 11 ods. 3 písm. a) 3.	$ZD \leq 176,8 \cdot \text{násobok PŽM}$	$VP > 19,2 \cdot \text{PŽM}$	$NČZDM = 19,2 \cdot \text{PŽM} - VP$	0	0
§ 11 ods. 1 písm. b) 1.	$ZD > 176,8 \cdot \text{násobok PŽM}$	0	$NČZDD = 63,4 \cdot \text{PŽM} - (ZD : 4)$	3803,33 a nižšia	3830,02 a nižšia
§ 11 ods. 1 písm. b) 2.	$ZD > 176,8 \cdot \text{násobok PŽM}$	$VP < 3803,33$	$NČZDD = 63,4 \cdot \text{PŽM} - (ZD : 4) - VP$	nižšia ako 3803,33	nižšia ako 3830,02

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákona o dani z príjmov a pokynov FRSR⁴⁴

⁴¹ PAŠEK, Peter. Odpočítateľná položka na manželku a jej príjmy. [online]. In: *Trend.sk*. 2017. [cit. 25.12.2017].

⁴² Finančná správa SR. Podmienky pre uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na manžela/ku v r. 2017. [online]. [cit. 25.12.2017].

⁴³ Vlastný príjem manželky definuje Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 11 ods. 4 písm. b)

⁴⁴ Finančná správa SR. NČZD na manžela/ku (§ 11 ods. 3). [online]. [cit. 25.12.2017].

Uvedená nezdaniteľná časť predstavuje výhodnú optimalizačnú možnosť pre subjekty, ktorých manžel alebo manželka nepoberá príjem, resp. ich príjem je nízky a to najmä z dôvodu starostlivosti o malé dieťa alebo z dôvodu hľadania zamestnania. Príjmom sa v tomto prípade však rozumie akýkoľvek príjem, vrátane príjmu oslobodeného od dane a príjmu, ktorý nie je zahrnutý v predmete dane, s výnimkou niekoľkých druhov príjmu, ako sú určité príspevky od štátu, zamestnanecká prémie či daňový bonus.⁴⁵

1.4.2.3 Daňový bonus na dieťa

Na rozdiel od nezdaniteľných častí základu dane, daňový bonus predstavuje priamu možnosť zníženia vyčíslenej daňovej povinnosti daňovníka a jeho výška sa neodvíja od výšky zdaniteľných príjmov daňovníka, keďže je stanovená pevnou sumou. Nárok naň si môže uplatniť rezident alebo nerezident v prípade, ak suma aspoň 90% jeho zdaniteľných príjmov pochádza zo zdroja na území Slovenska. Okrem rezidencie podmieňuje nárok na uplatnenie bonusu aj minimálna výška zdaniteľných príjmov daňovníka. Daňovník si môže uplatniť nárok na bonus na dieťa, ak v zdaňovacom období dosiahne zdaniteľné príjmy z podnikania a inej SZČ v minimálnej výške šesťnásobku minimálnej mzdy a zároveň vykáže aj kladný základ dane. Je však potrebné zdôrazniť, že ak daňovník poberá príjmy nielen z podnikania alebo inej SZČ a zároveň vykonáva závislú činnosť, minimálnu výšku zdaniteľných príjmov je potrebné dosiahnuť jednou z týchto činností, príjmy sa pre potreby stanovenia nároku nemôžu spočítavať.⁴⁶

Výška daňového bonusu je stanovená pevne vo výške mesačnej čiastky a jej medziročná zmena sa odvíja od výšky platného životného minima. Daňovník si po splnení podmienok môže uplatniť nárok na daňový bonus za každý mesiac vrátane mesiaca narodenia dieťaťa.

Tabuľka 3: Výška daňového bonusu v rokoch 2016, 2017 a 2018

Rok	Výška PŽM (v €)	Mesačný DB (v €)	Ročný DB (v €)
2016, 2017	198,09	21,41	256,92
2018	199,48	21,56	258,72

Zdroj: vlastné spracovanie podľa aktuálnych údajov o výške PŽM⁴⁷

⁴⁵ Finančné riaditeľstvo SR. Metodický pokyn k uplatňovaniu nezdaniteľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. [online]. In: *Metodické pokyny : Priame dane*. [cit. 25.12.2017].

⁴⁶ MIHÁL, Jozef. *Materská*. Bratislava : RELIA s. r. o., 2017. s. 134. ISBN 978-80-972306-3-0

⁴⁷ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Životné minimum. [online]. [cit. 25.12.2017].

Nárok na daňový bonus je podmienený vyživovaním dieťaťa a spolužitím v domácnosti. V praxi môže ísť aj o dieťa osvojené, dieťa manžela alebo manželky či dieťa prevzaté do starostlivosti. Uplatnenie bonusu je limitované sústavnou prípravou dieťaťa na povolanie, čo predstavuje kontinuálne štúdium a súčasne vekový limit 25 rokov.

1.4.2.4 *Daňový bonus na zaplatené úroky*

Podľa novely ZDP sa od 1.1.2018 zavádza nová kategória znižujúca daňovú povinnosť – daňový bonus na zaplatené úroky z úveru na bývanie. Aplikácia tohto bonusu je možná prvýkrát až za zdaňovacie obdobie 2018, pričom daňovník musí splniť niekoľko podmienok. Základnými podmienkami sú vek v intervale 18 až 35 rokov v čase žiadosti o úver na bývanie a jeho priemerný mesačný príjem nesmie presiahnuť 1,3-násobok priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v slovenskom hospodárstve.⁴⁸ Priemerný mesačný príjem sa vypočítava zo zdaniteľných príjmov daňovníka, ktoré dosiahol v predchádzajúcom zdaňovacom období a referenčná priemerná mesačná mzda zamestnanca sa určuje podľa údajov Štatistického úradu za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom daňovník uzavrel úverovú zmluvu. Prvýkrát sa bude teda príjem daňovníka posudzovať podľa priemernej mesačnej mzdy za rok 2017.

Po splnení podmienok pre uplatnenie bonusu má daňovník nárok odpočítať si od výslednej daňovej povinnosti, už zníženej o prípadný daňový bonus na dieťa, sumu vo výške 50 % zaplatených úrokov, avšak maximálne do výšky 400 eur ročne počas piatich po sebe nasledujúcich zdaňovacích období.⁴⁹ Uplatnenie daňového bonusu sa preukazuje na základe potvrdenia vystaveného veriteľskou inštitúciou.

1.4.3 *Povinné príspevky na sociálne a zdravotné poistenie*

Jednou z najdiskutovanejších problematik a zároveň najzávažnejších dôvodov pre rozhodnutie, či vykonávať SZČ alebo vykonávať činnosť v inej právnej forme, je práve odvodová povinnosť SZČO. Povinnosť platiť príspevky na sociálne zabezpečenie SZČO zahŕňa platenie povinných, prípadne dobrovoľných, príspevkov na sociálne a zdravotné poistenie.

1.4.3.1 *Sociálne poistenie*

Povinnosť sociálneho poistenia a prispievania na jednotlivé druhy poistenia nie je pri výkone SZČ automatická a jej vznik je podmienený kritériami stanovenými Zákomom

⁴⁸ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov §33a ods. 1

⁴⁹ MEZEIOVÁ, Viera. Daňový bonus na zaplatené úroky. [online]. In: SZČO Portál. 2017. [cit. 26.10.2017].

o sociálnom poistení. Podľa základného pravidla SZČO poistné na sociálne poistenie neplatí hneď po vzniku a takáto povinnosť jej môže vzniknúť až po uplynutí obdobia, za ktoré je možné hodnotiť zdaniteľný príjem takejto osoby. V tomto období má SZČO možnosť poistiť sa dobrovoľne, ak tak nevykoná, je potrebné sledovať výšku jej hrubého príjmu za predchádzajúce obdobie v porovnaní s momentálne platným minimálnym vymeriavacím základom prepočítaným na ročnú bázu. Vykoná tak vždy k 1. júlu roka nasledujúceho po hodnotenom období.

Tabuľka 4: Minimálna výška hrubého zdaniteľného príjmu SZČO povinnej platiť príspevky na sociálne poistenie

Obdobie platenia poistného	Referenčné obdobie	Minimálny VZ (v €)	12-násobok minimálneho VZ (v €)
1.7.2015 - 30.6.2016	2014	412	4944
1.7.2016 - 30.6.2017	2015	429	5148
1.7.2017 - 30.6.2018	2016	441,5	5298

Zdroj: vlastné spracovanie podľa MIHÁL, Jozef. *Daňové a odvodové typy V.* (2016). Bratislava : RELIA s. r. o., 2016. s. 83. ISBN 978-80-972306-0-9

V tabuľke sú uvedené referenčné hodnoty – minimálne vymeriavacie základy v jednotlivých obdobiach, s ktorými sa porovnáva hrubý príjem za predchádzajúce obdobie. V prípade, ak tento presiahne dvanásťnásobok minimálneho základu, SZČO vzniká povinnosť sociálneho poistenia a prispievania. Pri porovnávaní sa vychádza z daňového priznania SZČO za predchádzajúce obdobie a úhrnu príjmov, ktorý uviedla. Ak viedla podvojnú účtovníčku, údaje nachádzame v prílohe č. 2 daňového priznania FO typu B, v opačnom prípade je tento úhrn uvedený v VI. oddiele na r. 37⁵⁰.

Optimalizačnou možnosťou pre začínajúce SZČO je odloženie vzniku povinného poistenia vzhľadom na predĺženie lehoty na podanie daňového priznania. „Ak SZČO doteraz nebola povinne poistená a bola jej predĺžená lehota na podanie daňového priznania za predchádzajúci rok s tým, že príjem prekročil stanovenú hranicu, povinné poistenie jej vzniká až od 1. októbra príslušného roka.“⁵¹

⁵⁰ podľa vzoru tlačiva pre zdaňovacie obdobie 2016 (typ DPFOBv16)

⁵¹ MIHÁL, Jozef. *Daňové a odvodové typy V.* (2016). Bratislava : RELIA s. r. o., 2016. s. 84. ISBN 978-80-972306-0-9

1.4.3.2 Zdravotné poistenie

Zdravotné poistenie, na rozdiel od sociálneho poistenia, SZČO vzniká prvým dňom, v ktorom začala vykonávať činnosť a od tohto dňa vrátane je povinná platiť poistné príspevky a prihlásiť sa v zdravotnej poisťovni do ôsmeho dňa od začiatku činnosti. Príspevky na zdravotné poistenie sa platia vo forme mesačných preddavkov vypočítaných na základe vymeriavacieho základu, vychádzajúceho zo základu dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie. V prípade, ak SZČO v danom roku začala činnosť a nepodávala daňové priznanie v predchádzajúcom období, má možnosť určiť vymeriavací základ a výšku príspevkov sama.

Novovzniknutej SZČO nevzniká povinnosť platiť preddavky na zdravotné poistenie, ak okrem výkonu podnikateľskej činnosti a inej SZČ vykonáva aj závislú činnosť, resp. poistné za ňu platí štát – je študentom, dôchodcom, alebo sa stará o maloleté dieťa do šiestich rokov⁵².

Špecifikom v oblasti odvodov na sociálne a aj zdravotné poistenie je výkon činnosti autorov a umelcov. Zmenou zákona sa od 1. 1. 2016 zavádza možnosť zdanenia všetkých autorských honorárov prostredníctvom zrážkovej dane, čím sa rozšírili dovtedajšie možnosti optimalizácie daňovej a odvodovej povinnosti pri takomto druhu príjmov. „Základom dane pri zdanení zrážkovou daňou je honorár znížený o odvod do umeleckého fondu - nevýhodou pri zdanení zrážkovou daňou je tak nemožnosť uplatniť si ďalšie skutočné výdavky ani paušálne výdavky. Sadzba zrážkovej dane je 19%. Výhodou zdanenia honorárov zrážkovou daňou však je, že z takto zdanených honorárov sa neplatí poistné ani na sociálne ani na zdravotné poistenie.“⁵³

1.4.4 Umorovanie daňovej straty

V rámci daňového plánovania a optimalizačných možností s dlhodobejším charakterom je odpočet daňovej straty jedným z najvyužívanejších aspektov, ktoré súčasná legislatíva v oblasti dane z príjmov podnikajúcej fyzickej osoby dovoľuje. Je potrebné odlíšiť stratu, ktorú daňový subjekt dosahuje z účtovného pohľadu a daňovú stratu, ktorá je predmetom umorovania v priebehu období. Podľa ZDP je „daňovou stratou rozdiel, o ktorý zdaniteľné príjmy prevyšujú daňové výdavky pri rešpektovaní vecnej a časovej súvislosti zdaniteľných príjmov a daňových výdavkov v príslušnom zdaňovacom

⁵² Tamtiež, s. 92

⁵³ MIHÁL, Jozef. Autori a umelci – dane a odvody 2004 – 2017. [online]. In: *Relia.sk*. 2017. [cit. 27.12.2017].

období.“⁵⁴ Je preto potrebné zohľadniť aj daňový charakter výdavkov v podnikaní a podmienky pre možnosť ich daňového uznania podľa legislatívy ako aj časové hľadisko v súvislosti so ZDP a účtovnými predpismi.

Hoci umorovanie daňovej straty je v legislatíve SR zavedené dlhodobo, podmienky odpočtu a postupného umorovania sa v priebehu období menili a súčasná úprava znížila efekt zahrnutého optimalizačného aspektu. Na rozdiel od predošlých pravidiel umorovania daňovej straty nie je viac umožnené rozhodnúť o počte období, v ktorých subjekt stratu odpočíta a ani o výške odpočtu vzhľadom na výšku vykázaného základu dane.⁵⁵

Podmienky pre uplatňovanie daňovej straty boli novelizované v roku 2013 pričom nadobudli účinnosť prvýkrát v zdaňovacom období 2014 a ovplyvňovali aj odpočet starých strát, ktoré sa museli prepočítavať vzhľadom na nové pravidlá. Posledným obdobím možného odpočtu starých strát je zdaňovacie obdobie 2017 ako štvrtý rok prechodného štvorročného obdobia. V súčasnosti je podľa ZDP potrebné, aby daňová strata bola odpočítaná

- „rovnomerne, najviac do výšky vykázaného základu dane (čiastkového základu dane) z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP;
- počas štyroch bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období;
- počnúc zdaňovacím obdobím bezprostredne nasledujúcim po zdaňovacom období, za ktoré bola táto daňová strata vykázaná.“⁵⁶

Je dôležité, aby všetky uvedené podmienky boli splnené súčasne a ak daňovník v určitom roku nebude môcť uplatniť pomernú časť odpočtu daňovej straty, nemôže tak vykonať v nasledujúcich obdobiach a nárok na odpočet tejto časti daňovej straty mu trvalo zaniká.

1.4.5 *Spôsob uplatňovania daňových výdavkov*

Vhodný výber formy uplatňovania daňových výdavkov pre daňovníka predstavuje dôležitý optimalizačný aspekt, ktorý umožňuje, vzhľadom na rôzne špecifiká vykonávanej činnosti, znížiť daňovú povinnosť v danom zdaňovacom období. Je dôležité prihliadať na

⁵⁴ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov §33a ods. 1

⁵⁵ PETROVICKÁ, Iveta. Odpočet daňovej straty právnickej osoby. [online]. In: *epi.sk*. 2015. [cit. 27.12.2017].

⁵⁶ Finančné riaditeľstvo SR. Metodický pokyn k odpočtu daňovej straty podľa § 30 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov u daňovníka, ktorý je fyzickou osobou. [online]. In: *Metodické pokyny : Priame dane*. [cit. 28.12.2017].

určité aspekty podnikania a iných SZČ, pri ktorých je niektorá forma uplatňovania výdavkov výhodnejšia, prípadne predstavuje jedinú možnosť daňovníka.

Podľa ZDP, možnosť výberu formy výdavkov má „daňovník, ktorý nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty, alebo daňovník, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty len časť zdaňovacieho obdobia“⁵⁷. Vzhľadom k uvedenej podmienke je platenie DPH rozhodujúcim kritériom, pričom od momentu, v ktorom sa daňovník stane platiteľom, je povinný v nasledujúcom zdaňovacom období uplatňovať preukázateľné daňové výdavky.

Paušálne výdavky sú formou uplatňovania daňových výdavkov percentom z celkových dosiahnutých príjmov z činností SZČO. Po novele ZDP bol navýšený percentuálny kvocient zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov a rovnako limit výšky uplatnených výdavkov, čím sa zvyšuje z pôvodných 5 040 eur na 20 000 eur počas jedného zdaňovacieho obdobia. Od roku 2017 navyše zákon nevyžaduje obmedzenie mesačným limitom a preto z ročného hľadiska je možné uplatniť výdavky až do hodnoty limitu napriek tomu, že daňovník vykonával činnosť len časť zdaňovacieho obdobia.⁵⁸ Uplatnené paušálne výdavky sa navýšia o úhrn zaplatených príspevkov na sociálne a zdravotné poistenie. Pri uvedenej forme uplatňovania výdavkov nie je potrebné viesť účtovníctvo, zákon určuje iba povinnosť viesť daňovú evidenciu v rozsahu ustanovenom ZDP.

Druhou voľbou pri uplatňovaní výdavkov pre SZČO je viesť určitý druh evidencie a vychádzajúc z nej aplikovať **výdavky v preukázateľnej forme**. Tento spôsob má vyššiu administratívnu náročnosť a možné náklady spojené s vedením vybranej formy evidencie. Navyše, je potrebné posúdenie celkových výdavkov, keďže je možné do základu dane zahrnúť iba tie daňovo uznateľné v danom zdaňovacom období. Dodatočné špecifické pravidlá sa uplatňujú pri výdavkoch spojených s majetkom využívaným čiastočne na súkromné účely. Ako uvádzame vyššie, výška výdavkov, ktorú môže daňovník zahrnúť do základu dane v určitom zdaňovacom období, závisí aj od voľby druhu evidencie, keďže pri jednoduchom účtovníctve a daňovej evidencii má rozhodujúci charakter moment úhrady.⁵⁹

⁵⁷ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 6 ods. 10

⁵⁸ KOLEMBUS, Anton. Paušálne výdavky živnostníka v roku 2017. [online]. In: *danovecentrum.sk*. 2017. [cit. 29. 12. 2017].

⁵⁹ SOKOLOVÁ, Veronika. Top 20 trikov, ktorými si ako živnostník legálne znížite daň. [online] In: *HN Expert*. 2016. [cit. 29.12.2017].

Výber vhodnej formy výdavkov závisí od viacerých faktorov, medzi najdôležitejšie patrí zvolený systém účtovníctva alebo evidencie, aspekt platenia DPH a určité charakteristiky činnosti vykonávanej daňovníkom. Vo všeobecnosti môžeme uviesť, že pri činnostiach s nízkou úrovňou skutočných uznateľných výdavkov je optimalizačným krokom aplikácia výdavkov percentom z príjmov. Ak však subjekt vykazuje vysokú výšku reálnych výdavkov v porovnaní s úhrnom príjmov a ich pomer je vyšší ako 60 %, prípadne ich úhrn presiahne ročný limit, je vhodné pre dané obdobie viesť potrebnú evidenciu a pri výpočte daňovej povinnosti zahŕňať do základu dane výdavky v preukázateľnej forme. Rovnako je dôležité poznamenať, že daňovník sa pre každé zdaňovacie obdobie môže nanovo rozhodnúť, aký typ výdavkov uplatní a mal by preto túto skutočnosť posudzovať v každom zdaňovacom období samostatne.⁶⁰

1.4.6 Možnosti optimalizácie v ČR

Metodika zdaňovania FO - podnikateľských subjektov je v SR a v ČR z dôvodu spoločnej histórie a spoločného vstupu do EÚ v mnohých oblastiach podobná, existujú však určité rozdiely, ktoré vytvárajú výhodnejšie podmienky pre podnikanie SZČO v tej-ktorej krajine a môžu byť hodnotené ako konkurenčná výhoda z pohľadu daňovníkov.

Výber spôsobu evidencie je v ČR a v SR porovnateľný, keďže podľa českej daňovej legislatívy je pre výpočet základu dane možné postupovať na základe údajov z účtovníctva alebo daňovej evidencie⁶¹. Novelou zákona o účtovníctve v ČR sa od roku 2004 nahrádza jednoduché účtovníctvo daňovou evidenciou, pričom má slúžiť predovšetkým pre osoby dosahujúce príjem z podnikania a inej SZČ⁶².

Česká daňová legislatíva ustanovuje väčšie množstvo možných nezdanieľných častí základu dane, ktoré navyše dopĺňajú aj tzv. zľavy na dani a daňové zvýhodnenie na deti, avšak ich množstvo je kompenzované užšou základňou daňovníkov, ktorí si jednotlivé druhy zníženia dane či daňového bonusu môžu uplatniť. Medzi nezdanieľné časti základu dane patria „dary, úroky z úverov na financovanie bytových potrieb, príspevky na penzijné poistenie a doplnkové poistenie, príspevky na súkromné životné poistenie, príspevky odborovým organizáciám a úhrady za skúšky overujúce výsledky

⁶⁰ KOLLÁROVÁ, Zuzana. 4 typy ako neplatiť vysokú daň a odvody. [online]. In: *Trend.sk*. News and Media Holding, 2015. [cit. 29.12.2017].

⁶¹ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů

⁶² DUŠEK, Jiří, SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2015*. Praha : Grada Publishing a. s., 2015. s. 9. ISBN 978-80-247543-6-9

d'alsieho vzdelávania⁶³. V porovnaní so SR má ČR výhodnejšie optimalizačné možnosti najmä v oblasti úľavy na daňovníka a na manželku, keďže neznižujú základ dane, ale sú priamymi zľavami na dani. Ďalšími sú zľava na dani pre držiteľa preukazu ZŤP, zľava vzťahujúca sa na čiastočný alebo plný invalidný dôchodok, zľava na študenta a zľava za umiestnenie dieťaťa v predškolskom zariadení⁶⁴. Bonus na dieťa je na rozdiel od SR rastúci s počtom detí a ustáli sa až pri treťom v poradí.

System sociálneho a zdravotného poistenia je podobný systému v SR, keďže zdravotné poistenie je pre SZČO v ČR povinné od začiatku výkonu činnosti a pri sociálnom poistení existuje minimálna výška hrubého zisku, pod ktorou nie je povinný subjekt platiť príspevky a byť poistený. Touto hranicou je pre rok 2017 suma 67 756 českých korún (približne 2 567 eur⁶⁵), ktorá v porovnaní s limitom pre platenie poistného v SR je približne len polovičná. Ďalšou paralelou je existencia maximálneho vymeriavacieho základu v sociálnom poistení a zároveň jeho absencia v zdravotnom poistení.⁶⁶ Aktuálna výška poistného SZČO na sociálne poistenie je v úhrne 29,2 % z vymeriavacieho základu a 13,5 % z vymeriavacieho základu na zdravotné poistenie.

Odpočet daňovej straty od základu dane daňovníka je umožnený počas piatich období bezprostredne nasledujúcich po zdaňovacom období, v ktorom strata vznikla, umožňuje však aj odpočet počas kratšieho obdobia. Okrem flexibilnejšej doby pre uplatnenie nároku na odpočet zákon, v porovnaní s podmienkami v SR, nestanovuje povinnosť odpočtu rovnomerne a umožňuje prispôsobenie odpočítanej výšky straty optimalizačným potrebám daňovníka⁶⁷.

Možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov nepredpokladá existenciu účtovníctva a ani daňovej evidencie, je najjednoduchšou možnosťou z administratívneho hľadiska pre SZČO. Je potrebné zaznamenávať iba príjmy a pohľadávky súvisiace s týmito príjmami vyplývajúce z činnosti daňovníka. Výška percentuálnej sadzby, v ktorej daňovník odpočíta výdavky od zdaniteľných príjmov, sa líši podľa druhu činnosti daňovníka v rozmedzí 30 %

⁶³ Finanční správa ČR. Podnikatel (OSVČ). [online]. [cit. 30.12.2017].

⁶⁴ Tamtiež

⁶⁵ Prepočítané na základe priemeru mesačných kurzov zverejnených Národnou bankou Slovenska, dostupné na <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/mesacne-kumulativne-a-rocne-prehlady-kurzov>

⁶⁶ GOLLA, Petr. Rozdíly v placení zdravotního a sociálního pojištění pro OSVČ. [online]. In: *Finance.cz*. 2017. [cit. 30.12.2017].

⁶⁷ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů § 34 ods. 1

až 80 %⁶⁸. V súčasnosti priniesla zmena zákona o dani z príjmov v ČR zníženie maximálnych výšok pre uplatnenie paušálnych výdavkov na polovicu pôvodnej hodnoty, zároveň však obnovila možnosť súbehu aplikácie paušálnych výdavkov a zľavy na daňovníka, manželku a bonusu na dieťa.⁶⁹

⁶⁸ DUŠEK, Jiří, SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2016*. Praha : Grada Publishing a. s., 2016. s. 23. ISBN 978-80-271-0035-4

⁶⁹ LANZAREVIČ, Arsen. Daně 2017: Část OSVČ znovu získá slevy na děti a manželku, omezí se jim ale paušály. [online]. In: *E15.cz*. 2017. [cit. 30.12.2017].

2 Cieľ práce

Na základe teoretického rozpracovania problematiky optimalizácie základu dane SZČO so zameraním na vybrané optimalizačné možnosti, alternatívy aplikácie a rozsah vplyvu, je potrebné určiť čiastkové ciele praktickej analýzy ako aj hlavný cieľ, ktorý bude prostredníctvom ich napĺňania dosiahnutý.

Hlavným cieľom záverečnej práce je poskytnúť prehľad o súčasných možnostiach optimalizácie základu dane z príjmov SZČO, náčrt ich aplikácie u vybraných subjektov a návrh odporúčaní pre optimalizáciu ich základu dane z príjmov v budúcnosti.

Prvým čiastkovým cieľom záverečnej práce je zhodnotenie situácie pozorovaných subjektov z daňového hľadiska a skúmanie doterajšieho využitia dostupných možností optimalizácie. Dosiahnutie čiastkového cieľa bude zabezpečené analýzou daňových priznaní vybraných subjektov s reflexiou na teoretické východiská obsiahnuté v predchádzajúcej časti záverečnej práce.

Ako **druhý čiastkový cieľ** sme stanovili zhodnotenie využitia dostupných optimalizačných možností a návrh ďalších oblastí optimalizácie v súvislosti so špecifikami analyzovaných subjektov a s prihliadnutím na hodnotené zdaňovacie obdobie.

Záverečným čiastkovým cieľom práce, s ohľadom na zmeny legislatívy v priebehu hodnotených období, ako aj nasledujúcich období, je návrh možného zlepšenia optimalizácie základu dane subjektov s praktickými odporúčaniami v krátkodobom až strednodobom časovom horizonte.

3 Metodika práce a metody skúmania

Vzhľadom na zameranie záverečnej práce a stanovené parciálne ciele, ako aj hlavný cieľ práce, je potrebné rozpracovať optimalizačné možnosti a z nich vyplývajúce praktické riešenia na reálnych príkladoch v súčasnosti aktívnych SZČO s odlišnými daňovými charakteristikami a prostredníctvom uvádzaných metód skúmať existenciu priestoru pre zlepšenie optimalizácie základu dane týchto subjektov.

3.1 Charakteristika objektu skúmania

Predmetom skúmania sú dve vybrané SZČO s rôznym zameraním samostatnej zárobkovej činnosti a rozdielnymi charakteristikami určitých oblastí záujmu záverečnej práce. Ich výberom je dosiahnutá diverzita aplikovaných možností optimalizácie a umožnená rôznorodosť optimalizačných odporúčaní. Poskytujú reálny príklad pre zistenie daňovej povinnosti SZČO a umožňujú zhodnotiť vplyv optimalizácie vzhľadom na zaťaženie subjektov pred a po aplikácii optimalizačných odporúčaní a dostupných možností. Základným objektom skúmania boli dáta poskytnuté pozorovanými subjektami vo forme daňových priznaní typu B, ktoré daňové subjekty podali v predĺženej lehote na podanie daňového priznania v zdaňovacích obdobiach rokov 2016 a 2017. Tieto údaje boli pre účely záverečnej práce prepracované do súhrnných tabuliek obsahujúcich všetky podstatné informácie a číselné hodnoty tak, aby bola zachovaná anonymita subjektov a súčasne umožnená plnohodnotná analýza v súlade so stanovenými cieľmi práce.

3.2 Pracovné postupy, spôsob získavanie údajov a ich zdroje

Vstupnými údajmi pre predpokladanú analýzu sú riadne daňové priznania za zdaňovacie obdobia rokov 2016 a 2017, poskytnuté vybranými SZČO k nahliadnutiu vo forme kópie dokumentu po ich odovzdaní príslušnému daňovému úradu. V súvislosti s nimi boli rovnako poskytnuté účtovné závierky na základe ktorých boli uvedené daňové priznania vypracované. V rámci analýzy uvedených dokumentov sú v úvodnej časti skúmania zhodnotené východiskové charakteristiky jednotlivých subjektov a zvýraznené charakteristické črty a špecifiká ich činností. Následne sú údaje poskytnuté subjektmi spracované pre potreby záverečnej práce v konsolidovanej a súhrnnej forme s využitím komparačných grafov a tabuliek s komentárom. Takéto spracovanie umožňuje prehľadne zhodnotiť a porovnať východiskový stav optimalizácie a jej ďalšie možnosti vzhľadom na simuláciu ideálneho využitia dostupných možností v priebehu sledovaných období ako aj v nasledujúcich obdobiach. V zmysle stanovených cieľov záverečnej práce sú, v súvislosti

s výsledkami sledovania, analýzy a komparácie, formulované odporúčania pre zlepšenie využitia možností v jednotlivých oblastiach optimalizácie a návrh zmien pre nasledujúce zdaňovacie obdobia vzhľadom na aktuálnu legislatívu a očakávané zmeny.

3.3 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov

Úvodná selekcia údajov na základe ich dôležitosti pre analýzu a pozorovanie vytvára priestor pre súhrnnú komparáciu situácie subjektov z daňového hľadiska v priebehu sledovaného obdobia ako aj pozorovaných subjektov medzi sebou s cieľom poukázať na vhodnosť aplikácie rôznych metód optimalizácie vo vzťahu na špecifiká ich činností a zároveň zdôrazniť optimalizačné možnosti, ktoré sú aplikovateľné širokospektrálne bez potreby špecifickejších charakteristík. Medzi hlavné aplikované metódy patrí dedukčná a indukčná metóda analýzy uvádzanej problematiky. Základom pre komparáciu výsledkov je kvantitatívna analýza vo vybraných oblastiach optimalizácie ako aj v hodnotení zaťaženia sledovaného subjektu ako celku. Dôraz sa kladie najmä na poukázanie na veľkosť vplyvu určitých oblastí daňovej optimalizácie na zaťaženie subjektu a na významnosť aplikovaných prostriedkov v špecifickom prípade každého subjektu, pričom je možné rozlíšiť prostriedky s pozitívnym a neutrálnym vplyvom na daňový základ a výslednú daňovú povinnosť daňovníka ako aj tie, ktoré nemajú na základ dane vplyv, keďže nemôžu byť pre skúmaný prípad aplikovateľné.

4 Výsledky práce a diskusia

V záverečnej kapitole sa zameriame na analýzu vopred skúmaných a v teoretickej rovine vysvetlených možností optimalizácie, ktoré slovenská legislatíva ponúka, pričom sa analýza bude odvíjať priamo prostredníctvom rozboru situácií dvoch SZČO z hľadiska dane z príjmov a optimalizácie ich daňového základu a výslednej daňovej povinnosti v dvoch po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach.

4.1 Úvodná analýza vybraných SZČO

Predmetom praktickej aplikácie vybraných možností optimalizácie základu dane SZČO je skúmanie ich vplyvu na daňový základ a výslednú daňovú povinnosť ako aj celkové zaťaženie analyzovaných subjektov. Skúmaná problematika bude preukázaná a priamo aplikovaná na dva pozorované subjekty, pričom zhodnotíme nielen aplikovanie vybraných optimalizačných možností, no preukážeme aj aplikáciu ďalších a načrtujeme možnosti pre budúcnosť skúmaných subjektov. Výber oboch pozorovaných subjektov bol náhodný a ich počet zodpovedá predpokladanému rozsahu analýzy, pričom cieľom skúmania je nielen zhodnotiť možnosti každého zo subjektov samostatne, ale aj ich vzájomné porovnanie, určenie špecifik vzhľadom na viaceré kritériá a rovnako aj zhodnotenie úspešnosti optimalizácie v reflexii na tieto odlišnosti. Pre potreby analýzy a následného posúdenia boli poskytnuté k nahliadnutiu daňové priznania za zdaňovacie obdobia 2016 a 2017 a účtovné závierky oboch subjektov. V oboch prípadoch prebehla konzultácia položiek, ktoré sú predmetom skúmania a ich prípadné odôvodnenie subjektmi ako aj rozbor predmetu hlavnej činnosti a súvisiacich charakteristík, ktoré vplyvajú na subjekt z daňového a odvodového hľadiska a v súhrne predstavujú zaťaženie subjektu. Z dôvodu skúmania poskytnutých autentických materiálov od oboch subjektov budú dôležité dáta prepracované pre potreby záverečnej práce a predstavené v súhrnnej forme v nasledujúcej časti s potrebnými informáciami a komentármi vzhľadom na špecifiká každého subjektu, jeho činnosť, charakteristiku a vybrané oblasti ďalšieho skúmania. Analýza prebiehala na základe poskytnutých údajov zo zdaňovacích období 2016 a 2017.

4.1.1 Úvodná charakteristika subjektu A

Právnou formou činnosti subjektu A je živnosť, založená v septembri 2016. Predmetom činnosti je výkon služieb v oblasti práce s verejnosťou, propagácie, marketingu a kontakt v oblasti médií so zaradením podľa klasifikácie SK NACE pod sekciu C

s kódovým označením 18.13.0 – Služby pre tlač a médiá⁷⁰. Subjekt A nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) a využíva jednoduché účtovníctvo počas oboch sledovaných období. V rokoch 2016 a 2017 dosiahol zdaniteľné príjmy výhradne zo zdroja v Slovenskej republike prostredníctvom uvádzanej živnosti. V oblasti výdavkov sa rozhodol aplikovať výdavky v preukázateľnej forme, keďže vzhľadom na výšku daňovo uznateľných výdavkov po zhodnotení subjektom predstavovali výhodnejšiu možnosť zníženia zaťaženia daňou z príjmov. V analyzovanom období, ako aj predchádzajúcich obdobiach, subjekt nevykázal daňovú stratu. Súhrnný prehľad neobsahuje pole zrazených preddavkov na daň, pretože subjekt ako začínajúca SZČO v danom období neodvádzal preddavky. Subjekt A je slobodný a bezdetný.

Tabuľka 5: Subjekt A - základné údaje z daňového priznania za rok 2016 a z daňového priznania za rok 2017

Subjekt A - Živnosť (služby pre tlač a médiá)		
Analyzované položky	Súhrnné údaje za zdaňovacie obdobie 2016	Súhrnné údaje za zdaňovacie obdobie 2017
PRÍJMY		
Príjmy zo živnosti (§ 6 ods. 1 písm. b ZDP)	6948,69	25998,00
VÝDAVKY		
Preukázateľne vynaložené daňové výdavky	3821,77	21930,67
Z toho preukázateľne zaplatené poistné	300,30	1147,32
Čiastkový základ dane (rozdiel príjmov a výdavkov)	3126,92	4067,33
Položky zvyšujúce základ dane (+)	0,00	0,00
Položky znižujúce základ dane (-)	0,00	0,00
VÝPOČET DANE		
Základ dane	3126,92	4067,33
daňová strata (-)	0,00	0,00
Upravený základ dane	3126,92	4067,33
Zníženie základu dane o nezdaniteľné časti podľa § 11 ZDP		
na daňovníka	3803,33	3803,33
na manželku	0,00	0,00

⁷⁰ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2. [online]. 2007. [cit. 15.2.2018].

na preukázateľne zaplatené dobrovoľné príspevky na starobné dôchodkové sporenie	0,00	<i>neaplikovateľné</i>
na preukázateľne zaplatené dobrovoľné príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie	0,00	0,00
Základ dane	0,00	264,00
Sadzba dane	19 %	19 %
Daň zo základu dane podľa § 4 ZDP	0,00	50,16
Daň z osobitného základu dane	0,00	0,00
Daňová povinnosť	0,00	50,16
Daňový bonus	0,00	0,00
Daň znížená o daňový bonus	0,00	50,16
Daň na úhradu	0,00	50,16

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov poskytnutých subjektom A

V uvedenom súhrne dát, spracovanom na základe dvoch daňových priznaní subjektu A, vidíme okrem zdrojových údajov o výške príjmu a výdavkoch vo vybranej, preukázateľnej forme, aj demonštratívny výpočet základu dane a daňovej povinnosti v oboch sledovaných obdobiach v členení na jednotlivé položky tak ako sú uvedené vo formulári daňového priznania typu B. Zároveň uvádzame aj bližšie rozdelenie výdavkov aplikovaných na zníženie základu dane v členení podľa položiek účtovnej závierky.

Tabuľka 6: Členenie výdavkov subjektu A

2016		
Výdavky	Charakteristika	Suma
Zásoby	Reklamné predmety	86,50
Služby	Cestovné, účtovné služby, bankové služby, poradenské služby, semináre	2043,58
Mzdy		0,00
Platby poistného a príspevkov	Zdravotné poistenie	300,30
Tvorba sociálneho fondu		0,00
Ostatné výdavky	Odpisy dlhodobého majetku	1391,39
2017		
Zásoby	Reklamné predmety, tovar, neodpisovaný majetok	1649,00
Služby	Cestovné, účtovné služby, bankové služby, poradenské služby, semináre, opravy, nájomné, energie	15324,95
Mzdy		0,00
Platby poistného a príspevkov	Zdravotné poistenie, sociálne poistenie	1147,32
Tvorba sociálneho		0,00

fondy		
Ostatné výdavky	Odpisy dlhodobého majetku	3809,40

Zdroj: vlastné spracovanie

Členenie výdavkov do uvedených kategórií nám poskytuje prehľad o rozdelení celkových výdavkov medzi základné skupiny a prostredníctvom uvedenia najväčších položiek v každej z kategórií môžeme určiť výdavkovú štruktúru subjektu A. Je dôležité najmä poznamenať, že subjekt A ani v jednom zo zdaňovacích období nevykázal v účtovníctve výdavky, ktoré by nemali charakter daňovo uznateľných, a preto neeviduje položky pripočítateľné k základu dane. V nasledujúcich častiach budeme podrobne analyzovať doterajšie využitie optimalizačných možností subjektom a súčasne navrhujeme možné ďalšie opatrenia pre zvýšenie efektívnosti optimalizácie.

4.1.2 Úvodná charakteristika subjektu B

Subjekt B vykonáva činnosť v právnej forme slobodného povolania fyzickej osoby, pričom príjmy z tejto činnosti sú pre účely ZDP zaradené pod príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov⁷¹. Hlavnou činnosťou pozorovaného subjektu je výkon poisťovacej činnosti, poskytovania súvisiacich poradenských služieb a sprostredkovanie viacerých druhov poistenia klientom – fyzickým osobám. Podľa klasifikácie SK NACE sa hlavná činnosť zaraďuje do sekcie K s kódovým označením 66.22.0 – Činnosti poisťovacích agentov a maklérov⁷². Subjekt vykonáva uvádzanú samostatnú zárobkovú činnosť od októbra 2006, v priebehu celého obdobia vrátane pozorovaného časového úseku nie je platcom DPH. Pre daňové účely využíva skutočne vynaložené výdavky na činnosť a pre účely evidencie vedie počas celej doby výkonu činnosti jednoduché účtovníctvo. Subjekt nevykázal ani v jednom zo skúmaných období daňovú stratu a súčasne neeviduje stratu z minulých zdaňovacích období. Subjekt B je v manželskom zväzku, má dve deti, pričom jedno je študentom vysokej školy, v roku 2016 študentom I. stupňa a v roku 2017 pokračovalo na II. stupni v dennej forme štúdia.

⁷¹ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 6 ods. 1 písm. c)

⁷² ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2. [online]. 2007. [cit. 15.2.2018].

Tabuľka 7: Subjekt B - základné údaje z daňového priznania za rok 2016 a z daňového priznania za rok 2017

Subjekt B - FO- slobodné povolanie (Činnosti poisťovacích agentov a maklérov)		
Analyzované položky	Súhrnné údaje za zdaňovacie obdobie 2016	Súhrnné údaje za zdaňovacie obdobie 2017
PRÍJMY		
Príjmy zo živnosti (§ 6 ods. 1 písm. b ZDP)	78226,78	95167,50
VÝDAVKY		
Preukázateľne vynaložené daňové výdavky	49015,90	61345,64
Z toho preukázateľne zaplatené poistné	15760,20	16486,91
Čiastkový základ dane (rozdiel príjmov a výdavkov)	29210,88	33821,86
Položky zvyšujúce základ dane (+)	1227,91	1561,88
Položky znižujúce základ dane (-)	0,00	0,00
VÝPOČET DANE		
Základ dane	30438,79	35383,74
daňová strata (-)	0,00	0,00
Upravený základ dane	30438,79	35383,74
Zníženie základu dane o nezdaniiteľné časti podľa § 11 ZDP		
na daňovníka	1145,89	0,00
na manželku	0,00	0,00
na preukázateľne zaplatené dobrovoľné príspevky na starobné dôchodkové sporenie	0,00	neaplikovateľné
na preukázateľne zaplatené dobrovoľné príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie	0,00	0,00
Základ dane	29292,90	35383,74
Sadzba dane	19 %	25 %
Daň zo základu dane podľa § 4 ZDP	5565,65	6744,59
Daň z osobitného základu dane	0,00	0,00
Daňová povinnosť	5565,65	6744,59
Daňový bonus	256,92	256,92
Daň znížená o daňový bonus	5308,73	6487,67
Zrazené preddavky na daň	5945,71	4803,80
Daň na úhradu(+); daňový preplatok (-)	-636,98	1683,87

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov poskytnutých subjektom B

Uvedená tabuľka poskytuje súhrnný náhľad na východiskové údaje, potrebné pre ďalšiu analýzu reálne aplikovaných optimalizačných možností a návrh efektívnejších riešení. Pre lepšie porozumenie výpočtu daňovej povinnosti v pozorovaných obdobiach uvádzame aj základné členenie výdavkov subjektu B s charakteristikou jednotlivých položiek podľa členenia v účtovnej závierke.

Tabuľka 8: Členenie výdavkov subjektu B

2016		
Výdavky	Charakteristika	Suma
Zásoby	Reklamné predmety	138,00
Služby	Účtovné služby, spotrebované energie, bankové služby, platby za nájomné, školenia	24198,00
Mzdy		0,00
Platby poistného a príspevkov	Zdravotné poistenie, sociálne poistenie	15760,20
Tvorba sociálneho fondu		0,00
Ostatné výdavky	Odpisy dlhodobého hmotného majetku, predaj dlhodobého hmotného majetku	8919,70
Z toho nedaňové výdavky	Výdavky na reprezentáciu, rezervy, zostatková cena dlhodobého hmotného majetku	1227,91
2017		
Zásoby	Reklamné predmety, neodpisovaný majetok	1153,54
Služby	Účtovné služby, spotrebované energie, bankové služby, poradenstvo, platby za nájomné, školenia	34284,19
Mzdy		0,00
Platby poistného a príspevkov	Zdravotné poistenie, sociálne poistenie	16486,91
Tvorba sociálneho fondu		0,00
Ostatné výdavky	Odpisy dlhodobého hmotného majetku	9421,00
Z toho nedaňové výdavky	Výdavky na reprezentáciu, rezervy	1561,88

Zdroj: vlastné spracovanie

V detailnom náhľade na štruktúru výdavkov subjektu B si môžeme všimnúť najmä položku nedaňových výdavkov, ktoré, napriek evidovaniu v účtovníctve, nie sú uznateľné pre zníženie základu dane a preto tvoria pripočítateľné položky k základu dane. Okrem základných kategórií optimalizácie si budeme pri subjekte B všimnúť aj výšku zdaniteľných príjmov v pomere k daňovým výdavkom, ich súvislosť s aplikovanou sadzbou dane a jej parciálnym progresívnym zvýšením a kvantitatívny prínos optimalizácie základu dane na výšku výslednej daňovej povinnosti daňovníka.

4.2 Možnosti optimalizácie pre vybrané SZČO

Údaje sprístupnené oboma pozorovanými SZČO sú základom pre následnú analýzu a návrh možností pre prípadné zlepšenie situácie v oblasti optimalizačnej problematiky. Súčasne zhodnotíme využitie všetkých dostupných možností počas sledovaného obdobia a vyhodnotíme, či majú skúmané subjekty v súčasnosti zapracované dostupné optimalizačné prostriedky v plnej alebo čiastočnej miere a navrhujeme praktické zmeny pre melioráciu ich daňovej pozície a tým aj pre zlepšenie ich všeobecnej ekonomickej situácie. Vo vzťahu k teoretickým východiskám záverečnej práce venujeme pozornosť vybraným možnostiam optimalizácie, uvedieme však aj ďalšie s ohľadom na charakteristiku každého subjektu a jeho perspektívu na základe súčasných možností poskytnutých daňovou legislatívou SR.

4.2.1 Optimalizácia základu dane subjektu A

- **Typ účtovníctva**

Subjekt A vedie v pozorovaných obdobiach na účely evidencie jednoduché účtovníctvo. Výber spomedzi ostatných možností, ktorými sú pre účely dane z príjmov FO taktiež daňová evidencia, resp. podvojný účtovníctvo, prípadne uplatňovanie výdavkov v percentuálnej výške, je v prípade subjektu A vhodnou možnosťou, keďže medzi prvoradé argumenty pri výbere zaraďujeme relatívnu jednoduchosť evidencie a aplikáciu príjmov a výdavkov v momente realizácie. Samotná výška dodatočných nákladov môže byť pri využívaní jednoduchého účtovníctva vyššia v porovnaní s vedením daňovej evidencie ak subjekt vyžaduje služby účtovníka, na druhej strane je výhodnejšou voľbou v kontraste s paušálnymi výdavkami, pretože prostredníctvom účtovníctva je subjekt schopný preukázať vyššiu výšku uplatniteľných výdavkov. Subjekt predpokladá zmenu právnej formy v krátkodobom až strednodobom horizonte a preferuje výkon činnosti prostredníctvom založenia spoločnosti s ručením obmedzeným (ďalej len s. r. o.), pričom by podľa zákona bol povinný viesť podvojný účtovníctvo. Vzhľadom na krátke trvanie výkonu živnosti subjektom A nie je možné jednoznačne hodnotiť výhodnosť a efektívnosť predstavených právnych foriem. Výber formy evidencie hodnotíme ako adekvátny vzhľadom na rozsah, dĺžku trvania činnosti a náročnosť jej uplatnenia, uviedli sme však možnosti, ktoré predstavujú priestor pre dodatočné zlepšenie a zníženie ekonomického zaťaženia subjektu A.

- **Nezdaniteľné časti základu dane a daňový bonus**

V sledovaných obdobiach rokov 2016 a 2017 subjekt A uplatnil základnú nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka. Výška uplatniteľnej NČZDD závisí vo všeobecnosti od výšky vykázaného základu dane, s ktorým sa porovnáva a na základe toho je možné rozhodnúť, či má subjekt nárok na uplatnenie plnej, čiastočnej alebo žiadnej sumy NČZDD.

Tabuľka 9: Demonštratívny výpočet NČZDD subjektu A v rokoch 2016 a 2017

Obdobie	Základ dane	Porovnanie základu dane a 100-násobku PŽM ⁷³	Výpočet a výška uplatniteľnej NČZD	Výška skutočne uplatnenej NČZD
2016	3126,92	$3126,92 \leq 19809,00$	$19,2 \cdot P\dot{Z}M = 3803,33$	3803,33
2017	4067,33	$4067,33 \leq 19809,00$	$19,2 \cdot P\dot{Z}M = 3803,33$	3803,33

Zdroj: vlastné spracovanie

Podľa údajov subjektu A sme vykonali demonštratívny výpočet nároku na uplatnenie NČZDD v rokoch 2016 a 2017. Keďže v oboch obdobiach bol vykázaný základ dane nižší než limit pre uplatnenie plnej výšky NČZD, ktorý predstavuje 100-násobok PŽM v danom kalendárnom roku, daňovník si mohol uplatniť NČZD v sume 3803,33 eur v oboch zdaňovacích obdobiach. Na základe porovnania skutočne uplatnenej výšky NČZD a nároku na uplatnenie NČZD môžeme zhodnotiť, že subjekt využil optimalizačnú možnosť v plnej výške, pričom v prvom sledovanom období týmto znížil základ dane na nulu a nevznikla mu daňová povinnosť.

Podľa poskytnutých informácií je subjekt A slobodný a nemá žiadne deti, preto konštatujeme, že nespĺňa základné kritériá pre uplatnenie NČZDM a daňového bonusu a tieto položky nepredstavujú v súčasnosti dostupnú optimalizačnú možnosť. Subjekt A nie je ani účastníkom tzv. II. a III. pilieru dôchodkového systému, preto nemôže využiť možnosť uplatnenia nezdaniteľnej časti v podobe skutočne zaplatených príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie.

- **Príspevky na sociálne a zdravotné poistenie**

Z pohľadu odvodovej problematiky je situácia subjektu A špecifická, pretože nevykonával živnosť počas celého hodnoteného obdobia. Keďže výkon činnosti začal až

⁷³ PŽM je vo výške 198,09 eur, pričom výška PŽM sa v oboch sledovaných obdobiach nemenila.

v septembri v roku 2016, čo predstavuje zároveň prvé pozorované zdaňovacie obdobie, v tomto, ale aj v bezprostredne nasledujúcom období sa na daňovníka v porovnaní s druhým pozorovaným subjektom vzťahovali odlišné požiadavky a podmienky pre platenie a výpočet povinných príspevkov na zdravotné a sociálne poistenie.

Pre účely zdravotného poistenia bol subjekt povinný sa prihlásiť vo vybranej zdravotnej poisťovni ako SZČO v lehote ôsmich dní od začiatku výkonu činnosti a začať platiť poistné⁷⁴. Vymeriavacím základom pre výpočet preddavkov na zdravotné poistenie je vo všeobecnosti upravený základ dane z daňového priznania z pred dvoch kalendárnych rokov pred obdobím, pre účely ktorého sa vypočítava výška preddavkov. Subjekt A za uvedené zdaňovacie obdobie, ktorým je kalendárny rok 2014, nemal povinnosť podať daňové priznanie, pretože nevykonával zárobkovú činnosť, resp. nepresiahol zákonom stanovený limit pre výšku zdaniteľných príjmov určujúcu povinnosť podať daňové priznanie a z tohto dôvodu aplikoval možnosť výpočtu preddavku na základe osobného uváženia⁷⁵. Preddavky boli subjektom stanovené v minimálnej výške vychádzajúc z minimálneho vymeriavacieho základu.

Na rozdiel od zdravotného poistenia, v sociálnom poistení povinnosť platiť poistné a samotné poistenie nevznikajú od prvého dňa výkonu činnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že subjekt A nemal v období predchádzajúcom prvé pozorované obdobie zdaniteľný príjem z činnosti, povinnosť poistenia mu nevznikla a prvýkrát boli jeho príjmy zo živnosti posudzované až k 1. 10. 2017. Podľa poskytnutých informácií vidíme, že hrubý príjem subjektu A prekročil v roku 2016 12-násobok platného minimálneho vymeriavacieho základu a z tohto dôvodu sa od októbra 2017 stal povinne sociálne poistenou SZČO.

V prípade, ak bude naďalej aj v počas celého nasledujúceho roka vykonávať činnosť ako SZČO, bude rok 2018 prvým rokom, v ktorom bude pozorovaný subjekt platiť odvody na sociálne a zdravotné poistenie počas celého zdaňovacieho obdobia, v dôsledku čoho vzrastie časť skutočne preukázateľných výdavkov, ktoré znižujú základ dane daňovníka. V súčasnosti je možné zhodnotiť, že subjekt A znížil v pozorovaných obdobiach svoje odvodové zaťaženie na minimum, vplyvom čoho však dosiahol vyšší upravený základ dane.

⁷⁴ Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení § 15 ods. 1 písm. c) v znení účinnom 1. 7. 2016 – 31.10. 2016

⁷⁵ Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení § 16 ods. 2 písm. d)

- **Umorovanie daňovej straty**

Subjekt A, ako začínajúca SZČO, nemá v prvom pozorovanom období možnosť uplatnenia odpočtu daňovo uznateľnej straty, keďže v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach nevykonával SZČ a strata ako taká nemohla vzniknúť. Vzhľadom na kladný rozdiel zdaniteľných príjmov a výdavkov v prvom sledovanom období nie je možné uplatniť inštitút umorenia daňovej straty ako optimalizačnej možnosti ani v ďalšom období a rovnaká situácia nastala aj v zdaňovacom období roku 2017, preto konštatujeme, že subjekt nebude môcť naďalej využiť uvádzanú optimalizačnú techniku.

- **Uplatňovanie výdavkov**

Výber metódy uplatňovania výdavkov je jednou z najdôležitejších optimalizačných možností a predstavuje jednu z najefektívnejších metód zníženia daňovej povinnosti daňovníka. Subjekt v celom pozorovanom období uplatňuje výdavky v preukázateľnej forme, na účely ich preukázateľnosti viedol jednoduché účtovníctvo. Cieľom porovnania výdavkov preukázaných subjektom a zahrnutých do základu dane v oboch sledovaných zdaňovacích obdobiach s hypotetickou situáciou uplatnenia paušálnych výdavkov je poukázať na vplyv výberu vhodnej formy uplatňovania výdavkov na základ dane a daňovú povinnosť.

Tabuľka 10: Demonštratívny výpočet hypotetickej výšky paušálnych výdavkov subjektu A

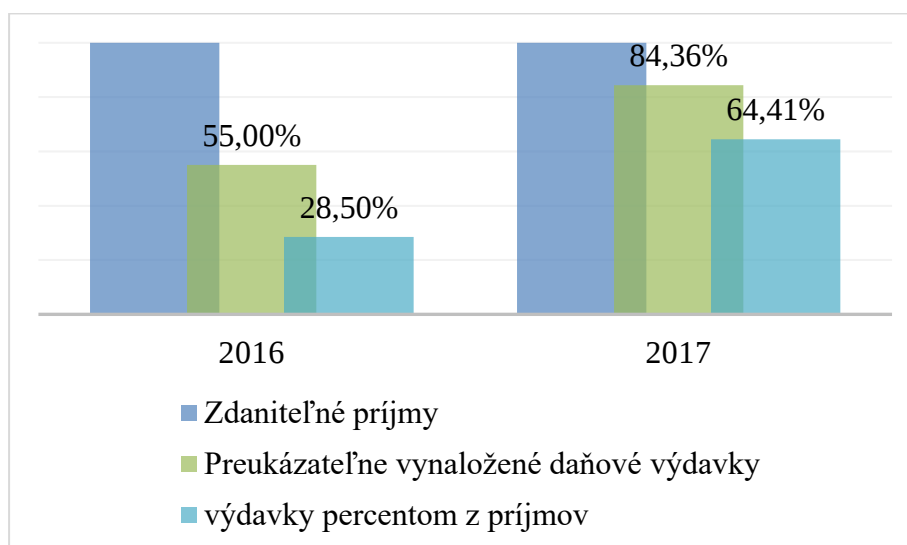
Zdaňovacie obdobie	Zdaniteľné príjmy	Výpočet paušálnych výdavkov	Limit	Poistné	Výdavky celkom
2016 (sep. - dec.)	6948,69	$6948,69 \cdot 0,4 = 2779,48$	$4 \cdot 420 = 1680,00$	300,30	1980,30
2017 (jan. - dec.)	25998,00	$25998 \cdot 0,6 = 15598,80$	20000,00	1147,32	16746,12

Zdroj: vlastné spracovanie

Prostredníctvom uvedenej tabuľky máme možnosť porovnať výdavky, ktoré subjekt reálne uplatnil pri výpočte vlastnej daňovej povinnosti v rokoch 2016 a 2017 so situáciou, ak by sa rozhodol uplatňovať výdavky percentom zo zdaniteľných príjmov. Je dôležité poznamenať, že v priebehu hodnotených období vstúpila do účinnosti novela ZDP, ktorá zmenila podmienky pre maximálnu výšku paušálnych výdavkov v jednom zdaňovacom období, pričom nešlo len o kvantitatívnu zmenu ale aj o zmenu obmedzenia vo forme

pomerného uplatnenia, ak subjekt vykonával činnosť len časť z daného zdaňovacieho obdobia. Tento limit sa prejavil vo výpočte výdavkov v roku 2016, kde suma 40 % zo zdaniteľných príjmov bola vyššia ako pomerne stanovený limit a preto ten predstavoval maximálnu výšku paušálnych výdavkov, ktoré by si subjekt mohol uplatniť. Súhrnná výška výdavkov v hypotetickej kalkulácii predstavuje súčet vypočítanej paušálnej sumy výdavkov a zaplatených príspevkov na zdravotné a sociálne poistenie, ktoré nie sú v sume paušálnych výdavkov zahrnuté.

Graf 5: Porovnanie paušálnych a preukázateľných výdavkov subjektu A v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf prehľadne ukazuje rozdiel medzi dvomi situáciami – reálnou, v ktorej subjekt uplatnil výdavky v skutočnej výške na základe údajov z účtovníctva a hypotetickou, v ktorej by subjekt uplatnil výdavky percentom z príjmov podľa podmienok stanovených zákonom. Z kvantitatívneho hľadiska môžeme konštatovať, že efektívna miera paušálnych výdavkov by v prvom roku činnosti dosiahla len 28,50 % z celkových príjmov a preto by bola táto voľba neefektívna v porovnaní s výdavkami, ktoré subjekt reálne uplatnil. V druhom roku je efektívna miera výdavkov v plnej výške 60 % bez príspevkov na poistenie tak, ako stanovuje zákonná hranica, avšak preukázateľné výdavky sú v porovnaní so zdaniteľnými príjmami až vo výške 84,36 % a preto predstavujú výhodnú voľbu pre daňovníka. Na základe uvedeného konštatujeme, že subjekt A v oboch sledovaných obdobiach vykonal optimálnu voľbu pri výbere formy daňových výdavkov a preto efektívne využil prezentovanú optimalizačnú možnosť.

4.2.2 Optimalizácia základu dane subjektu B

- **Typ účtovníctva**

Subjekt B využíva v oboch sledovaných obdobiach pre účely evidencie systém jednoduchého účtovníctva. Rovnako ako pri subjekte A je voľba jednoduchého účtovníctva jednou z predpokladaných možností vzhľadom na nižšiu úroveň administratívnej záťaže a možnosť využívania pre potreby aplikácie preukázateľných výdavkov a evidenciu príjmov zo SZČ. Subjekt B vedie evidenciu v systéme jednoduchého účtovníctva dlhodobo, vrátane období pred sledovaným časovým úsekom. Výber jednoduchého účtovníctva ako formu evidencie hodnotíme ako vhodný, pričom prostredníctvom evidovania príjmov a výdavkov v momente uskutočnenia má špecifický vplyv a základ dane v zdaňovacom období a súčasne si uvedomujeme možnosť zníženia dodatočného zaťaženia subjektu pri výbere inej formy evidencie.

- **Nezdaniteľné časti základu dane a daňový bonus**

Výška a uplatnenie základnej nezdaniteľnej časti na daňovníka sa určuje vo vzťahu k základu dane daňovníka vykazaného v danom zdaňovacom období, pričom pri výkone SZČ je možné jej uplatnenie na ročnej báze. Na základe poskytnutých údajov o výpočte základu dane a daňovej povinnosti subjektu B vidíme, že NČZDD bola uplatnená iba v prvom pozorovanom období a následne v 2017 už NČZDD neznižuje vykazaný základ dane.

Tabuľka 11: Demonštratívny výpočet NČZD subjektu B v rokoch 2016 a 2017

Obdobie	Základ dane	Porovnanie základu dane a 100-násobku PŽM, resp. 176,8-násobku PŽM	Výpočet a výška uplatniteľnej NČZDD	Výška skutočne uplatnenej NČZDD
2016	30438,79	$30438,79 > 19809,00;$ $30438,79 < 35022,312$	$44,2 \cdot P\dot{Z}M - (ZD : 4) = 1145,89$	1145,89
2017	35383,74	$35383,74 > 19809,00;$ $35383,74 > 35022,312$	neuplatňuje sa	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Vzhľadom na vysoký základ dane v pomere k zákonom stanovenej limitnej výške, 100-násobku PŽM, vieme zhodnotiť, že skúmaný subjekt nemal ani v jednom z období nárok na uplatnenie plnej sumy NČZDD. Keďže v roku 2016 bol základ dane vyšší ako

100-násobok PŽM, avšak zároveň nižší 176,8-násobok PŽM, nárok na uplatnenie pomernej časti NČZDD vznikol. Demonštratívnym výpočtom sme preukázali, že nezdaniiteľná časť bola v zdaňovacom období uplatnená v plnej výške nároku na uplatnenie v sume 1145,89 eur.

Subjekt B žije v manželskom zväzku, avšak ani v jednom zo sledovaných období neboli splnené zákonom stanovené podmienky pre uplatnenie NČZDM a preto nepredstavuje optimalizačnú možnosť a nebude predmetom ďalšej analýzy uplatnenia a vplyvu.

Daňovník dosiahol v oboch pozorovaných obdobiach zdaniiteľné príjmy zo SZČ vyššie ako 6-násobok minimálnej mzdy a súčasne vykázal kladný základ dane, čím splnil základné podmienky pre uplatnenie daňového bonusu na vyživované dieťa⁷⁶. Dieťa daňovníka je študentom druhého stupňa vysokej školy v dennej forme, čím napĺňa definíciu vyživovaného dieťaťa a preto je možné daňový bonus aplikovať prostredníctvom daňového priznania po skončení zdaňovacieho obdobia.

Tabuľka 12: Demonštratívny výpočet nároku na Daňový bonus subjektu B

	Výpočet nároku na DB	Skutočne uplatnený nárok na DB	Využitie
2016	12 . 21,41 = 256,92	256,92	100%
2017	12 . 21,41 = 256,92	256,92	100%

Zdroj: vlastné spracovanie

V uvedenej tabuľke vidíme jednoduchý výpočet nároku na DB, vychádzajúci zo základnej mesačnej výšky nároku a počtu mesiacov, za ktoré si daňovník môže nárok na DB uplatniť. V oboch sledovaných obdobiach bol DB aplikovaný v úhrnnej sume 256,92 eur za rok, čo predstavuje uplatnenie nároku na daňový bonus v plnej výške.

Pozorovaný subjekt pravidelne prispieva na doplnkové dôchodkové sporenie (ďalej aj „DDS“), tzv. III. pilier dôchodkového zabezpečenia, zmluvu však uzavrel ešte pred rokom 2014, čím nespĺňa podmienku pre uplatnenie nezdaniiteľnej časti v podobe odpočtu preukázateľne zaplatených príspevkov a preto príspevky subjektu B nepredstavovali optimalizačnú možnosť ani v jednom z období a neboli uvedené v daňovom priznaní daňovníka.

⁷⁶ Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov § 33 ods. 1

- **Príspevky na sociálne a zdravotné poistenie**

Základnou optimalizačnou črtou v oblasti odvodovej problematiky je vznik povinnosti poistenia a prispievania na sociálne zabezpečenie až po určitom období od začiatku činnosti, ktorá je dôvodom pre vznik samotného poistenia. Keďže subjekt B, na rozdiel od subjektu A, vykonáva činnosť počas dlhšieho obdobia a vykonávať túto činnosť začal už pred pozorovaným časovým úsekom, jeho postavenie nie je natoľko špecifické a uvedené možnosti optimalizácie nie sú v jeho prípade aplikovateľné. Subjekt B v oboch pozorovaných obdobiach odviedol povinné príspevky na sociálne a zdravotné poistenie, ktoré predstavovali časť výdavkov znižujúcich základ dane.

- **Umorovanie daňovej straty**

Podľa poskytnutých údajov nedosiahol subjekt B ani v jednom z pozorovaných období stratu a zároveň na základe daňového priznania z prvého pozorovaného obdobia neevidujeme znižovanie základu dane o daňovú stratu, predpokladáme preto, že daňovník nedosiahol stratu ani v období bezprostredne predchádzajúcom analyzované prvé analyzované zdaňovacie obdobie. V údajoch za zdaňovacie obdobie 2017 vidíme, že subjekt B vykázal kladný základ dane, môžeme teda konštatovať, že umorenie daňovej straty ako jedna z optimalizačných techník preň nepredstavuje možnosti ani v nasledujúcom zdaňovacom období.

- **Uplatňovanie výdavkov**

Subjekt B uplatňuje pri výpočte základu dane v oboch zdaňovacích obdobiach preukázateľne vynaložené výdavky podľa evidencie v účtovníctve za zdaňovacie obdobie. Pre analýzu eventuálnej efektívnejšej optimalizácie základu dane vykonáme, rovnako ako v analýze situácie subjektu A, demonštratívny výpočet hypotetickej výšky paušálnych výdavkov, ktoré by si mohol subjekt B uplatniť v uvedených zdaňovacích obdobiach vzhľadom na legislatívne podmienky a ich zmeny v priebehu období. Následne aplikujeme vyčíslené paušálne výdavky v komparačnej analýze situácie subjektu B, prostredníctvom ktorej poukážeme na podiel skutočne vynaložených daňovo uznateľných výdavkov podľa informácií z účtovníctva daňovníka na úhrne zdaniteľných príjmov a porovnáme ho s podielom paušálnych výdavkov na príjmoch v hypotetickej situácii daňovníka.

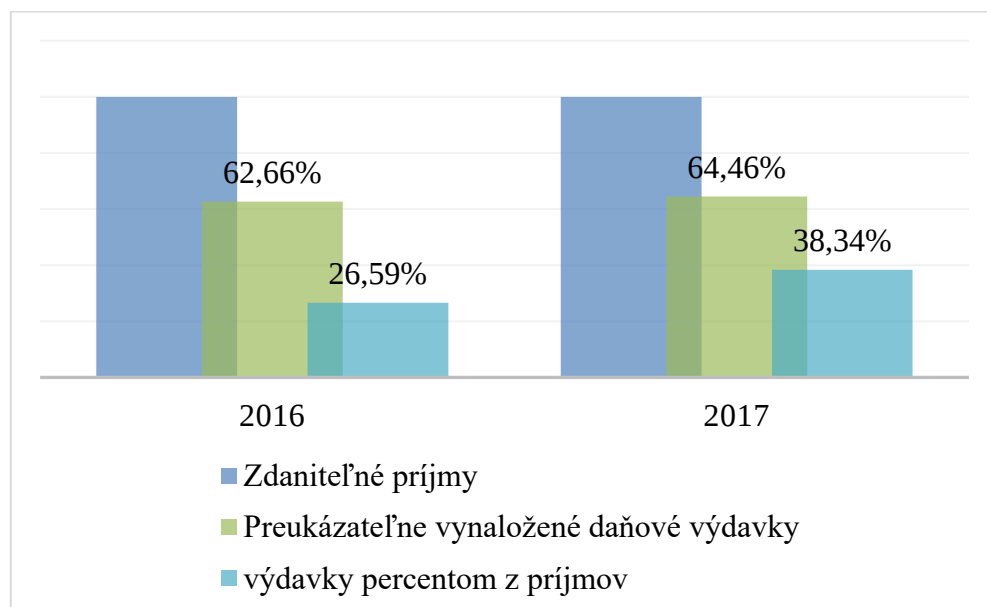
Tabuľka 13: Demonstratívny výpočet hypotetickej výšky paušálnych výdavkov subjektu B

	Zdaniteľné príjmy	Výpočet paušálnych výdavkov	Limit	Poistné	Výdavky celkom
2016	78226,78	$78226,78 \cdot 0,4 = 31290,712$	5040,00	15760,20	20800,20
2017	95167,50	$95167,50 \cdot 0,6 = 57100,50$	20000,00	16486,91	36486,91

Zdroj: vlastné spracovanie

V uvádzanej tabuľke vidíme výpočet celkovej výšky paušálnych výdavkov, pričom je možné hodnotiť, že najmä v zdaňovacom období roku 2017 je ich výška porovnateľná so skutočne uplatnenými výdavkami daňovníka v tomto zdaňovacom období. Z dôvodu vysokej sumy zdaniteľných príjmov v oboch obdobiach by však nebolo možné uplatniť plnú vypočítanú sumu výdavkov, keďže presahujú zákonom stanovený limit a preto by bolo možné ich uplatnenie iba v uvedenej limitnej výške. Môžeme si všimnúť, že napriek medziročnej zmene hranice na uplatnenie paušálnych výdavkov dosahuje daňovník v oboch obdobiach príliš vysoké príjmy pre uplatnenie celej sumy 60 % zo zdaniteľných príjmov a preto aj po navýšení limitnej sumy novelou ZDP by mohol daňovník uplatniť paušálne výdavky iba v obmedzenej výške 20 000 eur. Celkovú efektívnu mieru uplatniteľných výdavkov pri využití paušálnej formy navyšuje najmä zaplatené poistné, ktoré, vzhľadom na vysoký príjem daňovníka, tvorí významnú položku v preukázateľných, ale aj v paušálnych výdavkoch.

Graf 6: Porovnanie paušálnych a preukázateľných výdavkov subjektu B v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: vlastné spracovanie

S využitím hypotetickej kalkulácie paušálnych výdavkov subjektu B v obdobiach rokov 2016 a 2017 a so súčasnou aplikáciou reálnych uznateľných výdavkov daňovníka v týchto obdobiach v komparačnom grafe vidíme skutočný podiel oboch typov výdavkov na zdaniteľných príjmoch daňovníka. V roku 2016 vzhľadom na limit výšky paušálnych výdavkov na úrovni 5040 eur v jednom zdaňovacom období konštatujeme, že efektívna výška výdavkov vyčíslených ako percento z príjmov, bez príspevkov na poistenie, by dosiahla iba necelý 7-percentný podiel na zdaniteľných príjmoch. Efektívnu mieru 26,59 % subjekt dosiahol zahrnutím preukázateľných výdavkov na poistenie k inak nízkej miere uznateľných výdavkov percentom z príjmov. Práve uvedená nízka efektívna hodnota paušálnych výdavkov viedla v roku 2017 k novele podmienok pre ich uplatnenie, keďže však subjekt B aj v tomto období dosahoval pomerne vysoké príjmy, podiel celkových výdavkov na zdaniteľných príjmoch daňovníka vzrástol len na 38,34 %. Uvedený podiel predstavuje neefektívnu mieru zníženia základu dane daňovníka v porovnaní s preukázateľnými výdavkami daňovníka, keďže v oboch obdobiach dosahovali viac ako 60-percentný podiel na jeho zdaniteľných príjmoch. vychádzajúc z prepočtu efektívnej miery paušálnych výdavkov v hypotetickej situácii môžeme zhodnotiť optimálny výber formy uplatňovania daňových výdavkov na zníženie základu dane subjektom B v oboch pozorovaných obdobiach.

4.3 Zhodnotenie využitia možností optimalizácie a odporúčania

V nasledujúcej časti záverečnej práce sa zameriame najmä na vyhodnotenie analýzy stavu optimalizácie základu dane u oboch pozorovaných subjektov. Zhrnieme, nakoľko boli využité vybrané optimalizačné možnosti vzhľadom na špecifiká každého subjektu a v prípade existencie priestoru pre zlepšenie situácie navrhujeme riešenia využiteľné v ďalších zdaňovacích obdobiach. Základným parametrom hodnotenia je existencia možnosti aplikácie vybranej optimalizačnej položky a následná evaluácia miery využitia v pozorovaných zdaňovacích obdobiach každým subjektom samostatne na základe predchádzajúcej analýzy.

4.3.1 Možnosti optimalizácie a odporúčania pre subjekt A

Subjekt A, vzhľadom na začínajúcu SZČ a ďalšie charakteristické črty, sa nachádza v osobitej situácii poskytujúcej priestor pre viaceré optimalizačné techniky. Je dôležité zhodnotiť, nakoľko subjekt v pozorovaných obdobiach využil možnosti

optimalizácie základu dane a určiť, či preň vznikajú ďalšie možnosti, ktoré neboli predmetom doterajšej analýzy.

Tabuľka 14: Vyhodnotenie využitia vybraných optimalizačných možností subjektom A

Optimalizačný prostriedok	Možnosť uplatnenia v 2016	Možnosť uplatnenia v 2017	Miera využitia
Výber správneho typu evidencie, resp. účtovníctva	áno	áno	dostatočná; existuje priestor na zlepšenie
NČZDD	áno	áno	úplná
NČZDM	nie	nie	-
NČZD - zaplatené príspevky na SDS	nie	neaplikovateľné	-
NČZD - zaplatené príspevky na DDS	nie	nie	-
Daňový bonus na dieťa	nie	nie	-
Príspevky na sociálne a zdravotné poistenie	áno	áno	úplná
Umorenie daňovej straty	nie	nie	-
Výber vhodnej formy výdavkov	áno	áno	úplná

Zdroj: vlastné spracovanie

S využitím uvedeného súhrnu analyzovaných optimalizačných prostriedkov v oboch sledovaných obdobiach môžeme konštatovať, že pri väčšine možností pre optimalizáciu s priamym alebo nepriamym vplyvom na zníženie základu dane subjekt A využil uvádzané prostriedky v plnej miere. Rozumieme, že pri prostriedkoch s kvantitatívnym charakterom, v prípade subjektu A ide o NČZDD, bola aplikovaná najvyššia zákonom umožnená suma znižujúca základ dane v oboch obdobiach. Medzi ďalšie optimalizačné možnosti, aplikované daňovníkom, patrí výber vhodnej formy výdavkov, ktorý na základe analýzy a porovnania s ostatnými formami bol vyhodnotený ako najvhodnejší. V oblasti odvodovej problematiky nie je v rozsahu záverečnej práce možné presne kvantifikovať mieru efektívnosti optimalizácie, na základe predchádzajúcej analýzy však vieme zhodnotiť, že subjekt A využil, vzhľadom na začínajúcu SZČ v priebehu roka 2016, zníženie odvodového zaťaženia, keďže prispieval iba na zdravotné poistenie a zároveň efektívne odložil začiatok povinnosti prispievať tým, že daňové

priznanie, na základe ktorého sa určuje vymeriavací základ, podával v predĺženej lehote. V tejto oblasti budú z pohľadu využitia optimalizácie kľúčové najmä nasledujúce zdaňovacie obdobia, počas ktorých bude pozorovaný subjekt v priebehu celého obdobia pravdepodobne povinný prispievať na zdravotné a aj sociálne poistenie. Medzi hodnotenými možnosťami uvádzame aj problematiku výberu vhodného typu evidencie, ktorý bude z dôvodu existencie priestoru pre eventuálne zlepšenie objektom následného návrhu možných optimalizačných zlepšení a procesov. Medzi vybrané navrhované oblasti s priestorom pre optimalizáciu zaradujeme najmä:

- Výber **typu evidencie** príjmov a výdavkov, prípadne ďalších položiek, podľa potreby subjektu, pretože je dôležitým aspektom optimalizácie najmä z pohľadu zníženia dodatočných výdavkov na služby účtovníka, resp. zníženia časového zaťaženia subjektu. Subjekt A ako začínajúca SZČ má možnosť prechodu z aktuálne využívaného systému jednoduchého účtovníctva na systém daňovej evidencie, ktorý by mu aj naďalej dovoľoval aplikovať preukázateľne vynaložené výdavky. Výber typu evidencie výdavkov a príjmov v tomto prípade však nemá priamy vplyv na výšku základu dane a výšku daňovej povinnosti a preto predstavuje len dodatočnú a nepriamu formu optimalizácie, ktorú chápeme najmä ako možnosť zlepšenia výkonu činnosti subjektu A vo všeobecnosti.
- **Nezdaniteľné časti základu dane** predstavujú ďalšiu efektívnu možnosť zníženia základu dane, resp. daňovej povinnosti daňovníka v hodnotených, ale aj v nadchádzajúcich obdobiach a okrem uplatnenej NČZDD je dôležité v každom období hľadiť na možnosti uplatnenia aj ostatných nezdaniteľných častí základu dane, resp. daňových bonusov, ktoré ponúka legislatíva v ohľade na situáciu daňovníka ak sa v budúcnosti zmení jeho rodinný stav, vstúpi do III. piliera sociálneho zabezpečenia, prípadne požiada o poskytnutie hypotekárneho úveru.
- **Forma výdavkov** predstavuje aktívnu optimalizačnú techniku a v každom nadchádzajúcom zdaňovacom období je dôležité vykonať porovnanie výšky skutočných výdavkov a výšky uplatniteľných výdavkov percentom z príjmov, aby vhodným výberom subjekt dosiahol čo najefektívnejšie zníženie daňového základu pre dané zdaňovacie obdobie. Ak bude subjekt pokračovať v aplikácii preukázateľných výdavkov, je potrebné prihliadať na ich charakter a zákonné obmedzenia pre možnosť uznania výdavkov ako daňových, čo však vzhľadom na doterajšiu situáciu subjekt dodržiaval vo vysokej miere.

V súhrne môžeme na základe uvádzanej analýzy a prehľadu využitia vybraných možností optimalizácie pozorovaným subjektom A konštatovať, že vzhľadom na špecifiká jeho činnosti a charakteristiku osobnej situácie v oboch sledovaných obdobiach využil optimalizačné prostriedky poskytované daňovou legislatívou vo vysokej miere. S využitím ďalších optimalizačných opatrení a s každoročným zhodnotením dostupných možností môžeme predpokladať udržanie trendu úspešnej optimalizácie pre zníženie zaťaženia daňovníka.

4.3.2 Možnosti optimalizácie a odporúčania pre subjekt B

Viacere charakteristiky, najmä rodinný stav a dĺžka výkonu predmetnej činnosti, odlišujú subjekt B od predchádzajúceho skúmaného subjektu. Uvedené vlastnosti a špecifiká sú dôvodom optimalizačných možností v iných oblastiach a môžu byť zdrojom ďalších optimalizačných opatrení, ktoré subjekt môže využiť v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach.

Tabuľka 15: Vyhodnotenie využitia vybraných optimalizačných možností subjektom B

Optimalizačný prostriedok	Možnosť uplatnenia v 2016	Možnosť uplatnenia v 2017	Miera využitia
Výber správneho typu evidencie, resp. účtovníctva	áno	áno	dostatočná; existuje priestor na zlepšenie
NČZDD	áno	áno	úplná
NČZDM	nie	nie	-
NČZD - zaplatené príspevky na SDS	nie	nie	-
NČZD - zaplatené príspevky na DDS	nie	nie	-
Daňový bonus na dieťa	áno	áno	úplná
Príspevky na sociálne a zdravotné poistenie	áno	áno	úplná
Umorenie daňovej straty	nie	nie	-
Výber vhodnej formy výdavkov	áno	áno	úplná

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe súhrnu využitia vybraných optimalizačných prostriedkov v sledovaných obdobiach subjektom B môžeme konštatovať, že miera optimalizácie je vo všeobecnosti vysoká a vzhľadom na možnosti daňovníka sú využité hlavné hodnotené optimalizačné metódy. Subjekt B vzhľadom na vysoký základ dane v porovnaní s hranicou pre uplatnenie

základnej NČZDD mohol vykonať odpočet stanovenej výšky nezdaniteľnej časti iba v jednom z analyzovaných období a je možné predpokladať, že ak štruktúra a výška príjmov a výdavkov ostane v nasledujúcich obdobiach rovnaká, prípadne bude mať rastúci trend, táto možnosť zníženia základu dane naďalej nebude pre daňovníka relevantná. Subjekt súčasne stratí možnosť aplikovať daňový bonus na dieťa na zníženie výslednej daňovej povinnosti v nasledujúcom období, keďže dieťa ukončí štúdium na vysokej škole. Vzhľadom na uvedené je dôležité nájsť ďalšie oblasti optimalizácie, ktoré umožnia subjektu B znížiť základ dane v nadchádzajúcich obdobiach a tým znížiť celkové daňové a odvodové zaťaženie.

- Zvyšovanie **odvodového zaťaženia** je vo všeobecnosti jednou z najdiskutovanejších problematík, pretože v uvedenej oblasti existuje málo možností pre optimalizáciu. Výška hrubých príjmov a základu dane subjektu B priamo vplyvajú na výšku vymeriavacieho základu pre výpočet príspevkov na sociálne a zdravotné poistenie v nasledujúcich obdobiach. Vzhľadom na rastúci trend odvodového zaťaženia, zrušenie maxima pre vymeriavací základ v zdravotnom poistení a výšku príjmov subjektu B predstavuje možnosť najmä odklad prepočtu odvádzaných preddavkov prostredníctvom odkladu podania daňového priznania, z ktorého sa pri výpočte vychádza. Tento krok má aj ďalšie dôsledky, primárne z pohľadu odkladu momentu úhrady daňovej povinnosti ako základného postupu v daňovom plánovaní.
- **Forma evidencie** je jednou z dostupných optimalizačných techník, v ktorej sme vyjadrili možný priestor na zníženie vedľajších výdavkov, podobne ako pre subjekt A. Je dôležité uviesť aj efektívne využívanie možností, ktoré jednoduché účtovníctvo a daňová evidencia poskytujú prostredníctvom vykázania až v momente úhrady.
- **Uplatňovanie výdavkov vo vhodnej forme** predstavuje optimalizačnú možnosť, ktorú je potrebné zvážiť za každé zdaňovacie obdobie samostatne na základe výšky skutočných výdavkov v danom období, prípadne pri predbežnom predpoklade ich zníženia v nasledujúcich obdobiach. V problematike výdavkov treba súčasne hľadiť na štruktúru výdavkov a ich charakter, pretože správne posúdenie výdavku z daňového hľadiska má priamy vplyv na základ dane, pričom posudzovanie charakteru je potrebné uplatňovať aj pri príjmoch zo SZČ a súčasne je dôležité sledovať zákonné obmedzenia a limity pre uznanie daňového charakteru výdavkov.

Postavenie subjektu B z pohľadu dane z príjmov je najmä vzhľadom na dĺžku výkonu činnosti, výšku príjmov a rozdielnú osobnú situáciu odlišné od postavenia skôr hodnoteného subjektu A, boli preto vyzdvihnuté a hodnotené viaceré optimalizačné prostriedky v súčasnosti nedostupné pre tento subjekt, avšak aj s ohľadom na ne môžeme zhodnotiť vysokú mieru využitia vybraných možností optimalizácie základu dane. Navrhované optimalizačné prostriedky môžu v určitej miere znížiť zaťaženie subjektu priamo, ako aj znížením dodatočných nákladov, v súčasnosti však môžeme zhodnotiť, že subjekt B využíva dostupné optimalizačné prostriedky a tým je jeho daňová pozícia vyhovujúca vzhľadom na zákonné možnosti.

4.3.3 *Výber optimálnej právnej formy pre výkon činnosti*

Výkon SZČ predstavuje jednu z najčastejších foriem podnikania jednotlivcov, keďže medzi hlavné výhody patrí najmä jednoduchý začiatok činnosti, nízka administratívna náročnosť a voľnosť v oblasti vedenia evidencie.⁷⁷ Výkon činnosti jednotlivca môže však prebiehať aj prostredníctvom inej právnej formy, ktorá v určitých situáciách a pre niektoré subjekty môže ponúkať výhodnejšie podmienky pre prevádzkovanie podnikateľských aktivít. Podnikanie formou s. r. o. môže predstavovať optimalizačnú možnosť pre oba skúmané subjekty v závislosti od vývoja ich aktivít v najbližších obdobiach, s prihliadaním na podmienky stanovené legislatívou a jej novelami.

Jednou z výhod s. r. o. je zmena rizikového statusu v podobe ručenia do výšky vopred stanovenej sumy, na rozdiel od ručenia celým majetkom pri výkone SZČ. Spolu so znížením odvodového zaťaženia sú uvedené špecifiká primárnymi výhodami pri zmene právnej formy, v súvislosti s charakteristikou samotného subjektu však môžeme uviesť ďalšie. V prípade, ak subjekt dosahuje vysoké príjmy a súčasne aj vysoký základ dane, príjmy zo SZČ budú predmetom progresívneho daňového zaťaženia a časť jeho príjmu bude zdanená 25-percentnou sadzbou. Príjmy s. r. o. nepodliehajú progresívnemu zdaneniu a sadzba dane je v súčasnosti na úrovni 21 %, pričom vyplatený zisk osobe ako spoločníkovi podlieha sadzbe vo výške 7 %.⁷⁸ Ak subjekt nedosahuje takéto vysoké príjmy, určitú problematiku preň naopak predstavujú povinné príspevky na sociálne a zdravotné poistenie z dôvodu existencie minimálnych vymeriavacích základov a preto aj

⁷⁷ MIZERÁK, Ondrej. S.r.o. alebo živnosť : aktualizovaný článok pre rok 2018 [online]. In: *Zakladanie spoločností*. Bratislava : M2B a.s., 2. 1. 2018, [cit. 4.3.2018].

⁷⁸ MIZERÁK, Ondrej. Porovnanie podnikania formou živnosti a s.r.o. v roku 2017 [online]. In: *TREND.sk*. Bratislava : News and MediaHolding a.s., 10. 1. 2017, [cit. 4.3.2018].

v prípade nízkej úrovne príjmov odvádza stanovenú minimálnu sumu preddavkov na poistenie. Ako spoločník s. r. o. bez nároku na pravidelnú mzdu by subjekt nemal povinnosť prispievať na sociálne poistenie a bol by povinný prispievať iba na zdravotné poistenie.

V súhrne je možné uviesť odporúčanie pre oba pozorované subjekty a načrtnúť potrebu zvážiť vykonávanie činnosti prostredníctvom doterajšej formy SZČ v budúcnosti najmä z dôvodu uvádzaných pozitív s efektívnym vplyvom nielen na optimalizáciu základu dane a daňovej povinnosti pri výkone činnosti ale aj vzhľadom na celkové zaťaženie, riziko a vplyv na finančnú situáciu jednotlivca.

4.4 Optimalizačné špecifiká v zdaňovacích obdobiach 2017 a 2018

Novely ZDP s účinnosťou nadobudnutou v rokoch 2017 a 2018 priniesli viacero zmien a upravili optimalizačné možnosti pri príjmoch zo SZČ, pričom iba niektoré sú po prvýkrát aplikované pri výpočte daňovej povinnosti za zdaňovacie obdobie 2017. Uvádzané zmeny sú dôležité aj v prípade analyzovaných subjektov a efektívnej optimalizácie ich základu dane nielen v aktuálnom období ale najmä pre nadchádzajúce zdaňovacie obdobie, čím predstavujú špecifikáciu odporúčaní a optimalizačných prostriedkov v budúcnosti.

Vyššie uvádzaným a zároveň jedným z najdôležitejších prínosom zmeny zákona v roku 2017 je navýšenie percentuálneho podielu paušálnych výdavkov a súčasné zvýšenie limitu pre maximálnu sumu, v ktorej je možné tieto výdavky zahrnúť. Hoci ani jeden zo subjektov túto možnosť nevyužil v sledovanom zdaňovacom období, preukázali sme, že aj po uvádzanom navýšení nepredstavovali výhodnejšiu voľbu, pričom jedným z dôvodom bol stanovený limit pre uplatnenie celkovej výšky výdavkov. Využitie aplikácie paušálnych výdavkov je pre zabezpečenie maximálnej optimalizácie potrebné zvážiť v každom zdaňovacom období samostatne.

Priamy vplyv na vyčíslenú daňovú povinnosť daňovníka má po prvýkrát za zdaňovacie obdobie roku 2018 aj už skôr uvádzaný inštitút nového daňového bonusu na podporu bývania. Efektívne znižuje daňovú povinnosť daňového subjektu a môže v budúcnosti predstavovať optimalizačný prostriedok najmä pre sledovaný subjekt A,

pretože jednou z jeho základných podmienok je vekové obmedzenie pre využitie, s cieľom podpory bývania mladých ľudí⁷⁹.

V rámci navrhovaných optimalizačných možností sme uviedli aj zmenu právnej formy pre výkon podnikateľskej činnosti a je potrebné uviesť s ňu súvisiace možnosti a zmeny zákona vplývajúce na základ dane a daňovú povinnosť subjektu. Medzi vybrané zaraďujeme zníženie sadzby dane z príjmov pre PO z 22 % na 21 % od začiatku zdaňovacieho obdobia 2017 a súčasne zrušenie inštitútu daňovej licencie, ktorú subjekty s nízkou alebo žiadnou daňovou povinnosťou zaplatia poslednýkrát za obdobie 2017.

Uvádzané optimalizačné špecifiká predstavujú základné prostriedky pre zníženie a zákonnú úpravu základu dane pre celkové zlepšenie v oblasti daňového zaťaženia tak pozorovaných subjektov, ako aj SZČO vo všeobecnosti, najmä vďaka širokospektrálnemu uplatneniu. Súčasne však vždy treba prihliadať na charakteristiku každého subjektu samostatne a na jej základe pripraviť optimalizačné opatrenia tak, aby bol efektívne znížený daňový základ subjektu a simultánne dosiahnuté ďalšie sledované oblasti záujmu pri výkone podnikateľskej činnosti.

⁷⁹ SOLÍKOVÁ, Veronika. Zmeny v daniach a účtovníctve, ktoré sa chystajú od 1.1.2018 [online]. In: *Podnikajte.sk*. Bratislava : Podnikajte.sk, s.r.o., 31.8.2017, [cit. 12.3.2018]. ISSN 1338-2187.

Záver

Optimalizácia základu dane a priamo nadväzujúca optimalizácia výslednej daňovej povinnosti subjektu je širokospektrálnou problematikou a ako oblasť záujmu skúmania predstavuje rozsiahle možnosti teoretického rozboru a aplikácie rôznorodých prístupov, ako aj rozmanitý priestor pre praktickú analýzu a skúmanie vplyvu prostriedkov optimalizácie, optimalizačných metód a nástrojov zlepšenia postavenia subjektu z pohľadu daňového a odvodového zaťaženia. Práve z dôvodu rozmanitosti, množstva prístupov a ponúkaných aspektov optimalizácie bolo zámerom práce rozanalyzovať vybrané inštrumenty s podstatným vplyvom na daňový základ a daňovú povinnosť SZČO, pričom bol zohľadnený aj charakter univerzálnosti a čo najširšej miery aplikácie tak, aby práca neobsahovala len prostriedky a odporúčania špecifické pre vybrané subjekty analýzy, ale aby bola súčasne zdrojom návrhov pre amelioráciu situácie širokého spektra subjektov vykonávajúcich činnosť ako SZČO a poskytovala praktický náhľad na dostupné možnosti optimalizácie, využiteľné bez nutnosti zmien všeobecnej charakteristiky subjektu a jeho činnosti.

Vychádzajúc z rozpracovania najdôležitejších prostriedkov optimalizácie, ktoré aktuálna daňová legislatíva poskytuje na teoretickej úrovni a vysvetlenia mechanizmov ich aplikácie ako aj podmienok nároku sme vytvorili základ pre následnú analýzu využitia uvedených prostriedkov pri optimalizácii základu dane dvoch vybraných subjektov skúmania. Charakteristika vybraných subjektov bola odlišná, čím poskytla možnosť poukázať na spoločné ako aj špecifické optimalizačné inštrumenty a tým zdôrazniť rozmanitosť možností, ktoré slovenská daňová legislatíva poskytuje. Situácia skúmaných subjektov bola hodnotená v priebehu dvoch zdaňovacích období, rokov 2016 a 2017, bol umožnený náhľad na problematiku v priebehu zavádzania legislatívnych zmien a súčasného vývinu činnosti subjektov praktickej analýzy.

Vzhľadom na prvý z parciálnych cieľov záverečnej práce sme na základe poskytnutých údajov z daňových priznaní za obe sledované obdobia charakterizovali špecifiká oboch subjektov vzhľadom na hodnotenú problematiku a na ich základe sme zhrnuli dôležité optimalizačné oblasti vplývajúce na základ dane. Následne sme vysvetlili mechanizmus a dosah aplikovaných prostriedkov a poukázali na zníženie základu dane v každom z pozorovaných období z kvantitatívneho hľadiska. Pre zhodnotenie využitia možností, ktoré mal v zdaňovacích obdobiach každý z pozorovaných subjektov

k dispozícii, sme súčasne s analýzou reálneho využitia prostriedkov optimalizácie uvádzali aj využitie konkrétneho analyzovaného prostriedku v ideálnej miere s najvyšším možným vplyvom na základ dane daňovníka. Vďaka uvedeniu reálnej a aj ideálnej miery využitia optimalizačných inštrumentov sme mohli naplniť druhý parciálny cieľ a tým určiť mieru využitia dostupných možností optimalizácie základu dane a súčasne navrhnúť ďalšie prostriedky, ktoré mohli byť aplikované v sledovaných zdaňovacích obdobiach, no predstavujú melioračný aspekt aj pre nasledujúce obdobia. Okrem návrhu optimalizačných riešení v pozorovaných zdaňovacích obdobiach sme načrtli širokospektrálne možnosti aplikovateľné rovnako na pozorované subjekty ako aj na SZČO vo všeobecnosti s dôrazom na nové prostriedky optimalizácie vychádzajúce z aktuálnych noviel zákona o dani z príjmov.

Ako výsledok analýzy vybraných subjektov vzhľadom na hodnotené kritéria optimalizácie základu dane a komparáciu reálneho zisteného stavu a ideálnej pozície v oblasti optimalizácie daňového zaťaženia je možné konštatovať vysokú mieru využitia dostupných možností pozorovanými subjektmi. V súvislosti s navrhovanými zmenami a odporúčaniami môžeme predpokladať efektívny priebeh optimalizácie aj v najbližších obdobiach. Skúmaná problematika však závisí od veľkého množstva parametrov a keďže hlavným zdrojom optimalizačných možností je daňová legislatíva, ktorá neustále prechádza novelizačným procesom, nie je možné jednoznačne predpokladať vývoj optimalizácie a celkového zaťaženia pozorovaných subjektov. Pre súčasnosť je možné uviesť, že subjekty doposiaľ využili veľké množstvo dostupných prostriedkov optimalizácie a efektívne aplikovali dostupné prostriedky optimalizácie najmä v oblasti daňového plánovania, odvodového zaťaženia, nezdaniteľných častí základu dane a výberu vhodnej formy daňových výdavkov.

Ako už bolo skôr uvedené, legislatíva v oblasti dane z príjmov je predmetom pravidelnej novelizácie a jedným z častých objektov zmien a úprav je práve oblasť daňových výdavkov, optimalizačných prostriedkov a procesu výpočtu základu dane a súvisiacich oblastí, ktoré naň majú podstatný vplyv. Je preto primárnym cieľom každého racionálne sa správajúceho subjektu, v súlade so zmenami legislatívy a prostriedkami optimalizácie, využiť dostupné možnosti pre optimálne zníženie základu dane a dosiahnutie minimálneho daňového zaťaženia, pričom je potrebné dostupné možnosti hodnotiť v každom zdaňovacom období samostatne a prihliadať na osobné špecifiká daňovníka a jeho činnosti.

Zoznam použitej literatúry

- [1] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov
- [2] Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení
- [3] Zákon č. 513/1991 Obchodný zákonník
- [4] Zákon č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní
- [5] Glossary:Self-employed [online]. In: *eurostat : Statistics Explained*. ISSN 2443-8219. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Self-employed>
- [6] Finančná správa SR. Vybrané časti modelovej daňovej zmluvy o príjmoch a majetku. Banská Bystrica, 2010, 73 s. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Doplňkove_vykladove_prostriedky/MZ_k1_k10_final.pdf
- [7] OECD. Issues in International Taxation : Issues related to Article 14 of the OECD Model Tax Convention [online]. In: *Taxation*. Paris : OECD Publications Service, 2000, No. 7. 43 s. ISBN 92-64-17643-8. Dostupné na: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/no-07-issues-related-to-article-14-of-the-oecd-model-tax-convention_9789264181236-en#.Wc-lc1uCxhE#page9
- [8] DE KORT, J. W. J. Why Article 14 (Independent Personal Services) was Deleted from the OESO Model Tax Convention [online]. In: *Intertax*. Kluwer Law International, 2001, roč. 29, č. 3, 113 s. ISSN 0165-2826. Dostupné na: <https://www.kluwerlawonline.com/abstract.php?id=322072>
- [9] Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a rady 883/2004 z 29. Apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. [online]. In *Úradný vestník Európskej únie*. 2004. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0883&from=SK>
- [10] Štatistický úrad SR. Fyzické osoby – podnikatelia podľa právnych foriem (2001-2014). [online]. Dostupné na: [http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID\(%22i64](http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID(%22i64)

[AD26CED6EC44B8B2F7C4D6A9151E4B%22\)&ui.name=Fyzick%C3%A9%20osoby%20-%20podnikatelia%20pod%C4%BEda%20pr%C3%A1vných%20foriem%20\(2001%20-%202014\)%20%5Bog3004rr%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html](http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/og3010rr/Fyzick%C3%A9%20osoby%20-%20podnikatelia%20pod%C4%BEda%20pr%C3%A1vných%20foriem%20(2001%20-%202014)%20%5Bog3004rr%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html)

- [11] Štatistický úrad SR. Fyzické osoby – podnikatelia v RO podľa právnych noriem. [online]. Dostupné na: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/og3010rr/Fyzick%C3%A9%20osoby%20-%20podnikatelia%20v%20RO%20pod%C4%BEda%20pr%C3%A1vných%20foriem%20%5Bog3010rr%5D
- [12] KOVÁČOVÁ, Ľubica. Dopady krízy na malé a stredné podnikanie. [online]. In: *Transfer inovácií : Internetový časopis o inováciách v priemysle*. Košice : TU v Košiciach, 2009, roč. 14, č. 2. 243 s. ISSN 1337-7094. Dostupné na: <https://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/14-2009/pdf/216-218.pdf>
- [13] BENČÍK, Patrik. Zákon povoľuje maximálne 3 jednoosobové eseročky. [online]. In: *Právna poradňa*. Dostupné na: <http://www.bencik.sk/internetova-pravna-poradna/zakon-povoluje-maximalne-3-jednoosobove-eserocky>
- [14] Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu
- [15] Zákon č. 155/1995 sb. o důchodovém pojištění
- [16] Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Roční přehled podnikatelů a živností. [online]. Dostupné na: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/rocní-prehled-podnikatelů-a-zivnosti--222295/>
- [17] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve
- [18] KOLLÁROVÁ, Zuzana. Vyberte si správny spôsob účtovania. To je pri optimalizácii dane základ. [online]. In: *Trend.sk*. News and Media Holding, 2013.

- Dostupné na: <https://www.etrend.sk/podnikanie/vyberte-si-spravny-sposob-uctovania-to-je-pri-optimalizacii-dane-zaklad-2.html>
- [19] BRNOVÁ, Miroslava, VIDOVÁ, Michaela. Zákon o dani z príjmov s komentárom. In: *Poradca*. Žilina : Poradca, 2017, roč. 22. č. 6-7, 448 s. ISSN 1335-1583
- [20] SENEŠI, Norbert. Podvojný účtovníctvo. [online]. In: *Podnikajte.sk*. 2016. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/2815/category/uctovnictvo/article/podvojne-uctovnictvo.xhtml>
- [21] Finančná správa SR. Daňová evidencia. [online]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/517251-Da%C5%88ov%C3%A11-evidencia>
- [22] Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [23] Finančná správa SR. Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka v roku 2017. [online]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/971382-Nezdanite%C4%BEn%C3%A11-%C4%8Das%C5%A5-z%C3%A1kladu-dane-na-da%C5%88ovn%C3%ADka-v-roku-2017>
- [24] Finančná správa SR. Nezdaniteľná Zmena životného minima ovplyvní aj dane. [online]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/zivot-min-ts/bc>
- [25] PAŠEK, Peter. Odpočítateľná položka na manželku a jej príjmy. [online]. In: *Trend.sk*. 2017. Dostupné na: <https://www.etrend.sk/financie/odpocitatelna-polozka-na-manzelku-a-jej-prijmy.html>
- [26] Finančná správa SR. Podmienky pre uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na manžela/ku v r. 2017. [online]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/181619-Podmienky-pre-uplatnenie-nezdanite%C4%BEnej-%C4%8Dasti-z%C3%A1kladu-dane-na-man%C5%BEelaku-v-r-2017>
- [27] Finančná správa SR. NČZD na manžela/ku (§ 11 ods. 3). [online]. Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/828760-N%C4%8CZD-na-man%C5%BEelaku--11-ods-3>

- [28] Finančné riaditeľstvo SR. Metodický pokyn k uplatňovaniu nezdaniteľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. [online]. In: *Metodické pokyny : Priame dane*. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Metodicke_pokyny/Priame_dane/2016/2016.10.21_MP_ZDP.pdf
- [29] MIHÁL, Jozef. *Materská*. Bratislava : RELIA s. r. o., 2017. 164 s. ISBN 978-80-972306-3-0
- [30] Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Životné minimum. [online]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/zivotne-minimum/>
- [31] MEZEIOVÁ, Viera. Daňový bonus na zaplatené úroky. [online]. In: *SZČO Portál*. 2017. Dostupné na: <http://www.szcoportal.sk/33/danovy-bonus-na-zaplatene-uroky-uniqueiduchxzASYZNYzrwcnt58KRjszTFpDFAK4ayX0xicUK50/>
- [32] MIHÁL, Jozef. *Daňové a odvodové tipy V. (2016)*. Bratislava : RELIA s. r. o., 2016. 204 s. ISBN 978-80-972306-0-9
- [33] MIHÁL, Jozef. Autori a umelci – dane a odvody 2004 – 2017. [online]. In: *Relia.sk*. 2017. Dostupné na: <http://www.relia.sk/Article.aspx?ID=109>
- [34] PETROVICKÁ, Iveta. Odpočet daňovej straty právnickej osoby. [online]. In: *epi.sk*. 2015. Dostupné na: <http://www.epi.sk/clanok-z-titulky/odpocet-danovej-straty-pravnickej-osoby-toptema.htm>
- [35] Finančné riaditeľstvo SR. Metodický pokyn k odpočtu daňovej straty podľa § 30 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov u daňovníka, ktorý je fyzickou osobou. [online]. In: *Metodické pokyny : Priame dane*. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Profesionalna_zona/Dane/Metodicke_pokyny/Priame_dane/2015.04.28_MP_dan_strata_FO.pdf
- [36] KOLEMBUS, Anton. Paušálne výdavky živnostníka v roku 2017. [online]. In: *danovecentrum.sk*. 2017. Dostupné na: <https://www.danovecentrum.sk/aktuality/pausalne-vydavky-zivnostnika-v-roku-2017-aktualita-dc-3-2017.htm>

- [37] SOKOLOVÁ, Veronika. Top 20 trikov, ktorými si ako živnostník legálne znížite daň. [online] In: *HN Expert*. 2016. Dostupné na: <https://hnonline.sk/expert/510636-top-20-trikov-ktorymi-si-ako-zivnostnik-legalne-znizite-dan>
- [38] KOLLÁROVÁ, Zuzana. 4 tipy ako neplatiť vysokú daň a odvody. [online]. In: *Trend.sk. News and Media Holding*, 2015. Dostupné na: <https://www.etrend.sk/podnikanie/4-tipy-ako-neplatit-vysoku-dan-a-odvody.html>
- [39] DUŠEK, Jiří, SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2015*. Praha : Grada Publishing a. s., 2015. 136 s. ISBN 978-80-247543-6-9
- [40] Finanční správa ČR. Podnikatel (OSVČ). [online]. Dostupné na: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby-poplatnik/podnikatel-osvc>
- [41] GOLA, Petr. Rozdíly v placení zdravotního a sociálního pojištění pro OSVČ. [online]. In: *Finance.cz*. 2017. Dostupné na: <https://www.finance.cz/500934-povinne-zalohy-osvc/>
- [42] DUŠEK, Jiří, SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2016*. Praha : Grada Publishing a. s., 2016. 144 s. ISBN 978-80-271-0035-4
- [43] LANZAREVIČ, Arsen. Daně 2017: Část OSVČ znovu získá slevy na děti a manželku, omezí se jim ale paušály. [online]. In: *E15.cz*. 2017. [cit. 30.12.2017]. Dostupné na: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/dane-2017-cast-osvc-znovu-ziska-slevy-na-deti-a-manzelku-omezi-se-jim-ale-pausaly-1327700>
- [44] ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2. [online]. 2007. [cit. 15.2.2018]. Dostupné na: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Podnikatelia/Clo_obchodny_tovar/EORI/StatistickaKlasifikaciaEkonomickychCinnosti.pdf
- [45] Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení
- [46] MIZERÁK, Ondrej. S.r.o. alebo živnosť : aktualizovaný článok pre rok 2018 [online]. In: *Zakladanie spoločností*. Bratislava : M2B a.s., 2.1.2018, [cit. 4.3.2018]. dostupné na: <https://m2b.sk/blog/zivnost-alebo-sro>

- [47] MIZERÁK, Ondrej. Porovnanie podnikania formou živnosti a s.r.o. v roku 2017 [online]. In: *TREND.sk*. Bratislava : News and MediaHolding a.s., 10. 1. 2017, [cit. 4.3.2018]. Dostupné na: <https://www.etrend.sk/podnikanie/porovnanie-podnikania-formou-zivnosti-a-s-r-o-v-roku-2017.html>
- [48] SOLÍKOVÁ, Veronika. Zmeny v daniach a účtovníctve, ktoré sa chystajú od 1.1.2018 [online]. In: *Podnikajte.sk*. Bratislava : Podnikajte.sk, s.r.o., 31.8.2017, [cit. 12.3.2018]. ISSN 1338-2187. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pravo-a-legislativa/c/3352/category/pripravovane-zmeny-v-legislative/article/zmeny-daniach-uctovnictve-1-1-2018.xhtml>